

Naša anketa

Blíži sa 75. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom. Táto veľká udalosť sa opiera aj o „menšie“ víťazstvá pri oslobodzovaní Slovenska: Kalinov, Dukla, Dargov, Kamenín, L. Mikuláš, Bratislava, Polom...

Prečo však stále nezvýrazňujeme aj 3. máj 1945, kedy boli Červenou armádou oslobodené tri naše posledné obce – Klokočov, Korňa a Makov? Ved' práve toto bol deň, kedy na Slovensku zvíťazila sloboda!

Milan Urban, predseda ObIV SZPB, Trebišov:

– Nie iba oslobodenie Klokočova, Korne a Makova sa nezvýrazňuje! Nás pod Dargovským priesmykom veľmi znepokojuje, že o tento priesmyk sa urputne s fašistami bojovalo od 9. decembra 1944 do 18. januára 1945, teda šesť týždňov a odhaduje sa, že o život tu prišlo okolo 4 tisíc vojakov Červenej armády.

Je pravdou, že od Dukly po Dargovský priesmyk padlo 22 tisíc červenoarmejcov. Takže 18. január by mal byť významným dňom nie iba pre predsedníctvo ÚR SZPB, ale aj pre NR SR a vládu SR, prezidentku SR nevynechávam.

Václav Homišan, predseda ObIV SZPB Stará Ľubovňa: – Myšlienka nie je špatná, pripomenúť si oslobodenie Slovenska. Záleží to od našich čelných predstaviteľov. Sami vidíme, ako sa k tomu už roky stávajú.

Asi je potrebná širšia diskusia medzi obyvateľstvom SR. Členovia SZPB a sympatizanti by mali túto záležitosť iniciovať vo vláde a parlamente.

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB arm. gen. L. Svobodu, Čierny Potok: – Mali by sme sa zamyslieť nad mnohým. U nás, napr. aj nad tým, prečo obyvatelia Gemera nie sú hrdí na to, že v meste Tornaľa mal svoj štáb veliteľ 2. UF maršal ZSSR R. J. Malinovskij?

Prečo sa nepýši obec Petrovce, ktorá bola oslobodená ako prvá na Gemeri už 15. 12. 1944 a oficiálne sa uvádza, že to bola obec Neporadza, ktorá bola oslobodená „až“ 17. 12. 1944!

Je to otázka etiky, mravov alebo aj...?

V každom prípade by sa patrilo, aby sme si dosiahnutie slobody Slovenskom výraznejšie pripomínali.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Perlička

Padáky pre mrakodrapy

Tlačová služba ruského holdingu „Technodynamika“ oznámila, že ponúka na predaj padáky „Šanca“, pomocou ktorých sa dokážu zachrániť obyvatelia z mrakodrapov v prípade ich požiaru alebo inej mimoriadnej udalosti.

Z tlačovej služby však vyšlo aj spravenie, že tieto padáky si môže kúpiť len právnická osoba, pretože iba ona zaručuje správnosť ich používania. O predaji „Šance“ fyzickým osobám sa zatiaľ neuvažuje. Orientačná cena padákového systému je 150 tisíc rubľov, čo je necelých 2 200 eur.

Padák „Šanca“ má vraj také kvality, že aj nepripravený človek s ním dokáže vyskočiť. Účinný je vraj z ôsmeho poschodia, resp. z viac ako 33 metrovej výšky.

Padákovú zostavu tvorí batoh so závesným systémom, tri kopy, ktoré zachovávajú stanovenú rýchlosť pristávania a vyťahovacie ohnivo. Systém sa dá nastaviť podľa hmotnosti i výšky človeka.

–r–

Bratislavčania nastolili dve úplne nové témy

Martin Krno ďakovnými listami ocenil výsledky dosiahnuté v minulom roku. Na snímke ďakuje predsedníčke ZO SZPB č. 39 Kamile Bacigálovej.

Vo štvrtok 23. januára rokoval bratislavský oblastný výbor SZPB, rozšírený o predsedov ZO SZPB.

Prítomní funkcionári dostali aktuálnu informáciu o počte členov, o najpočetnejších ZO SZPB, o čerpaní rozpočtu za 2. polrok 2019, prerokovali návrh plánu činnosti i prebežného rozpočtu na rok 2020.

Oblastný výbor rozhodol, že bratislavská organizácia už nebude uvádzať počty tak, ako doposiaľ. Že celkovo má 880 členov, z toho 740 platiacich si členské príspevky. Pri ďalšom zasadnutí sa bude hovoriť už

len o počte členov podľa zakúpených známok. Preto si spôsob presunu „neplatiacich členov“ do kategórie „platiacich si príspevky“ musia vyriešiť materské základné organizácie. Početne najsilnejšou je ZO SZPB v Bernolákove, ktorá má 140 členov.

Januárové rokovanie malo na programe aj dva netradičné body, ktoré vyplynuli z ostatného uznesenia. Išlo o dobrovoľnú iniciatívu dvoch členov. Prvým bol oblastný podpredseda (a predseda ZO SZPB z Pezinka) Ivan Máčovský, ktorý pomenoval zákony, ktoré nejakým spôsobom

sobom limitujú právne postavenie Zväzu, jednotlivých členov, a teda určujú hranicu právneho priestoru, po ktorú sa SZPB môže so svojimi aktivitami hýbať.

S druhým príspevkom vystúpil predseda ZO SZPB Jána Bulíka Bratislava-Petržalka Vladimír Mikunda, ktorý sa podujal pomenovať, čo treba zdokonaľiť vo vnútroorganizačných otázkach, aby sa SZPB posilnil ako subjekt protifašistickej politiky. Vnútorne i navonok.

Obe tieto témy sa stali návodom na uvažovanie a budúce zasadnutie predsedníctva oblastného výboru rozhodne či a ako budú tieto témy dopracované, resp. ponúknuté na diskusiu i na celozväzovej úrovni.

Oblastný výbor sa tiež venoval aktivizácii úsilia na získanie viac financií prostredníctvom 2-percentnej dane, príprave na školské a oblastné kolo súťaže žiakov Medzníky 2. svetovej vojny, vrátane zájazdu do Mauthausenu pre oblastných víťazov, i prijatí aktívnych funkcionárov oblastným predsedom Martinom Krnom, pri príležitosti MDŽ. –vmi–

Fašizmus pestuje v ľuďoch hnev a pohrdanie inými

Politiku, ktorá má byť správou vecí verejných vo verejnom záujme, mení na organizovanie nenávisťi. V nedelu 19. 1. 2020 to pri 75. výročí spomienky na vypálenie obcí Ostrý Grúň a Kľak nacistami pripomenula prezidentka SR Zuzana Čaputová.

Predseda vlády SR Peter Pellegrini zdôraznil, že žijeme v čase, keď fašistické myšlienky opäť ožívajú a hľadajú si plazivé cesty k ľuďom. Apeloval, že nesmieme preto rezignovať na demokratické hodnoty a túžbu našich predkov po slobode.

Slovensko i SZPB si vypálenie dvoch obcí pripomenulo aj prvou poštovou známkou vydanou Slovenskou poštou v tomto roku. Iniciátorom tohto počinu bol oblastný predseda SZPB v Žiari nad Hronom Jaroslav Bulko. „Motívom poštovej známky je portrét starej ženy a fragmenty zlomeného kríža pod ňou ako symbol tragických udalostí z 21. januára 1945, keď bolo fašistami zmasak-

rovaných 148 obyvateľov obcí Ostrý Grúň a Kľak, ktoré boli následne vypálené. V pozadí motívu je číslo 148, čo je počet obetí.“ –r–

Svetové fórum o holokauste 2020

V súčasnom svete, v ktorom sa falzifikátori usilujú dejiny nielen prepísať, ale hlavne ich sfalzifikovať, sú Rusko a Izrael vplyvnými obrancami pravdy. Potvrdilo to aj stretnutie hostiteľa B. Netanjahua a jeho, vraj najčestnejšieho hosta, ruského prezidenta V. Putina v Jeruzaleme, počas Svetového fóra o holokauste 2020, kde spolu odhalili pamätník hrdinským obrancom blokovanej Leningradu.

„Tento pamätník sa dá odhaliť rôznym spôsobom, no tak, ako ste to vy urobili dnes... Ďakujem,“ riekol s chvejúcim sa hlasom ruský prezident.

Dňa 27. 1. 1944 bola prelomená nemecká blokáda Leningradu a presne o rok neskôr 27. 1. 1945 bol Červenou armádou oslobodený nacistický koncentračný tábor Aus-

chwitz-Birkenau. V oboch prípadoch pri tom predviedla svoje bojové umenie a hrdinstvo Červená armáda! „Blokáda Leningradu a holokaust sa nedajú s ničím porovnať,“ povedal v Jeruzaleme V. Putin a dodal, že „žiadne dokumenty a denníky... nič nám nemôže priblížiť to, čo vtedy skúsili ľudia!“

Izraelský prezident Reuven Rivlin pri príležitosti odhalenia pamätníka povedal vetu, ktorú dnes dokáže

(Pokračovanie na str. 4)

Na zamyslenie:

Holokaust nie je židovská tragédia, je to tragédia nás všetkých.

Zuzana Čaputová

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

03

USA si priznali zaostávanie

Spojené štáty boli vo svete lídrom v oblasti hyperzvukových zbraní, no výsledky ich práce neboli úspešné, vyhlásil námestník predsedu Zboru náčelníkov štábov OS USA generál John Hyten.

„V oblasti hyperzvuku teraz vo svete vážne súťažíme s radom konkurentov. Pred desiatimi rokmi sme boli v popredí. Mali sme programy, dva prototypy... Lenže neboli príliš dobré. Čo sme urobili po tom,

ako sa ukázali byť neúspešné? Spustili sme mnohoročné výskumy príčin neúspechu a potom sme tieto programy zrušili,“ povedal Hyten v ústredí medzinárodných strategických výskumov vo Washingtone.

Priznal, že na obnovenie budú treba roky a vyzval na urýchlenie tohto procesu, čo sa podľa neho vraj stále nedeje. –r–

Nemecký fyzik o „Avangardoch“: Ilúzia bezpečia

Schopnosti systémov protiraketovej obrany sú preceňované, uviedol v rozhovore pre Der Spiegel profesor Inštitútu pre mier a bezpečnosť na univerzite v Hamburgu Götz Neuneck.

Môžu byť veľmi ľahko oklamané a nové hypersonické „Avantgardy“ sú na to dobrým príkladom, tvrdí expert.

Rusko predstavilo hyperzvukové strely „Avantgard“ „s veľkými fanfárami,“ čo je oprávnené, pretože ide o relatívne nový druh zbrane, povedal profesor Götz. K „veľkej revolúcii“ však nedo-

šlo. Tieto rakety budú „len“ schopné lepšie oblietať americké systémy protiraketovej obrany, ktoré sú svojimi schopnosťami veľmi obmedzené, vysvetlil expert.

S príchodom nových rakiet sa rovnováha síl medzi USA a Ruskom nezmenila. Má na to vplyv aj zmluva START III, ktorá obmedzuje strategický jad-

rový potenciál oboch štátov. Rýchlosť „Avantgardov“ prekračuje 20-krát rýchlosť zvuku, povedal Neuneck. To však nie je hlavnou novinkou. Tou je manérovacia schopnosť strely pri ponorení sa do atmosféry. Uľahčuje to obchádzanie systémov protiraketovej obrany. Takže „pocit bezpečia,“ ktorý vyplýva z prítomnosti protiraketovej obrany, je ilúziou,“ zdôraznil profesor.

Podľa prvnizpravy.cz, 19. 1. 2020 (krátené)

Srebrenické matky sa sťažujú na Holandsko

Združenie žien, ktoré v roku 1995 stratili rodinných príslušníkov pri masakre v bosnianskej Srebrenici, podalo 20. 1. 2020 sťažnosť na Holandsko na pôde Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP). Vinia ho z neschopnosti ochrániť tisíce mužov a chlapcov, ktorí sa stali obeťami najhoršieho vyvražďovania v Európe od skončenia 2. sv. vojny, uviedla tlačová agentúra AFP.

Prípadosm sa zaoberali od roku 2007 holandské súdy, kde žalujúca strana nedosiahla väčší úspech. Holandský najvyšší súd vlni dospel k záveru, že

Holandsko nesie za masakru len „veľmi obmedzenú“ zodpovednosť, čo právnici matiek zo Srebrenice označili za „totálne svojvoľné“ rozhodnutie. V najnovšej sťažnosti argumentujú porušením článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie.

Odhaduje sa, že po obsadení Srebrenice, ktorú OSN vyhlásila za chránenú zónu, popravili jednotky bosnianskych Srbov v tomto meste a jeho okolí približne 8 000 mužov a chlapcov.

Podľa pravda.sk z 20. 1. 2020

Šojgu vyzval na silové upevnenie OZKB

Silový potenciál Organizácie zmluvy o kolektívnej bezpečnosti si vyžaduje zdokonalenie v súvislosti so zložitou vojensko-politickou situáciou vo svete, vyhlásil minister obrany RF Sergej Šojgu počas stretnutia s novým generálnym tajomníkom OZKB (generálmajorom) Stanislavom Vasilievičom Zasom.

„Od čias vytvorenia organizácie sa urobilo veľa na zdokonalenie jej vojenskej súčasti.

Bol vytvorený systém krízovej reakcie, sformované boli komponenty Vojsk (kolektívnych síl) OZKB, pravidelne sa konajú spoločné podujatia operačnej i bojovej prípravy,“ povedal Šojgu.

„Krizový potenciál sa neznižuje. Avšak vzhľadom na zabezpečenie pripravenosti silovej súčasti OZKB a na efektívne riešenie krízových úloh, treba v tejto úlohe pokračovať,“ poznamenal Šojgu.

Podľa ria.ru, 20. 1. 2020

Ukrajina rediguje Stratégiu národnej bezpečnosti

Na oficiálnej stránke prezidenta Ukrajiny V. Zelenského bol 17. 1. 2020 uverejnený oznam, že toho dňa sa konalo zasadnutie národnej bezpečnosti a obrany, ktoré posúdilo nový návrh Stratégie národnej bezpečnosti Ukrajiny pod názvom „Bezpečnosť človeka – bezpečnosť štátu“.

Základom činnosti vedenia štátu majú byť tri základné princípy. Prvý hovorí o možnostiach na zabezpečenie takej obrany a bezpečnosti, ktoré odvetnými opatreniami zmenia akúkoľvek agresiu voči Ukrajine na nezmyselnosť. Druhý má vytvoriť schopnosť spoločnosti rýchlo a adekvátne reagovať na zmeny

vo vnútorných i vonkajších bezpečnostných podmienkach. Tretí princíp rieši strategické vzťahy s kľúčovými partnermi, predovšetkým s EÚ a členskými štátmi NATO, ako aj pragmatickú spoluprácu s ďalšími štátmi a medzinárodnými organizáciami na základe akceptácie národných záujmov Ukrajiny.

Realizácia týchto priorit sa bude zabezpečovať cestou obnovenia mieru a štátnej suverenity na dočasne okupovaných územiach Doneckej a Luganskej oblasti, uskutočnením komplexu medzinárodných právnych politických, diplomatických, humanitných, ekonomických opatrení a opatrení bezpečnosti „Krym – to je Ukrajina“.

Navrhuje sa tiež prijatie opatrení na zníženie pravdepodobnosti eskalácie konfliktu s RF v bilaterálnom vzťahu. –r–

Prvý antinacistický pokus na Ukrajine

Po rokoch ospevovania „hrdinov Ukrajiny“ a banderovcov bol v Nezáležnej zaregistrovaný prvý pokus zabojovať proti nacizmu a neofašizmu. Pokúsil sa oň vládny poslanec Maxim Bužanskij. Navrhol zakázať fašistické symboly a velenie banderovcov, čiže „ničť zárodok nového fašizmu“.

Poslanec prezidentskej frakcie „Sluha ľudu“ podal v parlamente návrh o zákaze nacistickej symboliky, ospevovania nacistov a ich komplicov. Ukrajinské médiá podotýkajú, že po niekoľkých slabých a opatrných pokusoch vládna strana mieni vyhlásiť vojnu nacionalistom, neonacistom a banderovcom. HSP, 26. 1. 2020 (krátené)

Čo píšú iní

■ Kosačov o kompenzácii Poľsku

Prezident Poľska Andrzej Duda necestoval na World Holocaust Forum do Izraela, pretože mu tam nemienili dať slovo. Rozhorčil sa, že právo prehovoriť dostali v Izraeli lídri iných štátov, konkrétne Rusko a Nemecko. Listu Bild Kaczyński povedal, že tak Rusko, ako aj Nemecko musia zaplatiť Poľsku kompenzácie za škody z 2. sv. vojny.

„Zámerné provokačné vyjadrenia lídra vládnucej poľskej strany „Zákon a spravodlivosť“ Jaroslawa Kaczyńskiego o akoby náležitých Poľsku kompenzáciách od Ruska, čiže od najviac poškodenej strany v 2. sv. vojne, sú istým spôsobom pokusom zahladať diplomatický krach z neúčasti poľského prezidenta na pamätných podujatiach v Jeruzaleme,“ napísal Kosačov na Facebooku.

Podľa ria.ru, 25. 1. 2020

■ Tokio zamĺčalo rozhovory v roku 1956

Japonské oficiálne úrady doteraz zamĺčavali skutočné fakty o dohodách z roku 1956 s bývalým ZSSR o Južných Kurilách, napísali noviny „Asahi“ na základe nájdených záznamov o rokovaní z tých dní.

Stenografické záznamy v ruštine boli zverejnené už v roku 1996, boli uverejnené na internete, pre Japoncov sa však tento poznatok stal novinkou. Ide o trojdňové rozhovory predsedu sovietskej vlády N. Chruščova s ministrom rybárstva, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Itirom Konom (16.–18. 10. 1956).

Na záver týchto rozhovorov Japonci súhlasili s návrhom ZSSR odstrániť z budúcej dohody formuláciu o tom, že po odovzdaní Tokiu ostrovov Habomai a Šikotan sa to bude dotýkať aj územnej otázky. Povedané inými slovami, územná otázka sa už vôbec nemala riešiť.

Autor článku píše, že „doposiaľ uverejňované záznamy a spomienky Japoncov tieto fakty zamĺčavali. Ruská strana však prirodzene poznala pravý stav vecí. Možno i to sa stalo jednou z okolností tvrdého postoja o tom, že územný spor s Japonskom neexistuje“.

V roku 1956 ZSSR a Japonsko podpísali spoločnú deklaráciu, v ktorej Moskva súhlasila s tým, že posúdi možnosť odovzдания Japonsku ostrovov Habomai a Šikotan po podpise mierovej zmluvy. Osudu ostrovov Kunašir a Iturup sa to netýkalo.

Podľa ria.ru, 23. 1. 2020

■ Prečo sa Poliaci a Rusi stali úhlavnými nepriateľmi

Na začiatku 1. sv. vojny sa časť Poliakov ocitla na strane Nemecka a Rakúsko-Uhorska. Po prehre Nemecka vznikol poľský nezávislý štát, ktorý sa ideologicky zrazil s novotvarom – sovietskym Ruskom. Vznikla konkurencia o zmiešané územia, o západnú Ukrajinu a západné Bielorusko (bývalé cárske územia – pozn. Bojovník), ktoré podľa výsledku vojny ostali Poľsku.

Na oboch týchto územiach vznikol odpor, pričom na západnej Ukrajine jednu jeho formu predstavoval Stepan Bandera. Poľsko sa vtedy cítilo spojencom Hitlera.

Celému svetu sa dnes tlačí pred tvár fotografia Molotova s Ribbentropom, avšak analogickú fotografiu poľského ministra zahraničia z tých rokov s Ribbentropom si nikto nevšima. Navyše, v tých rokoch nebolo azda žiadneho európskeho lídra, ktorý by tiež nemal svoju snímku s Ribbentropom či Hitlerom.

Varšava si bola vedomá svojej zraniteľnosti kvôli „poľskému koridoru“ a tak sa zahrávala s Hitlerom. Čo malo aj svoju logiku. Vo výsledku sa Poľsko síce nestalo iniciátorom vojny, v značnej miere ju však vyprovokovalo.

Poliaci dnes s penou na ústach tvrdia, že Pakt Molotov-Ribbentrop z 23. 8. 1939 otvoril cestu k 2. sv. vojne. Lenže, poľskí páni, videli ste niekde, aby tieto dokumenty dovoľovali začať 1. septembra 1939 svetovú vojnu? Zaučať vojnu týždeň po Pakte Molotov-Ribbentrop?

Poliaci v septembri 1939 nepochopili, že sú pred nimi rovnakí Nemci, ale nový nepriateľ. Ktorý na Poliakov, ako na okupovaný národ, ba ani ako na národ, už nebude nazerať. Ich osud bol teda predurčený, že sa v istom zmysle slova ničím nebude odlišovať od osudu Rusov, Bielorusov a Ukrajincov.

Kým celé územie Poľska bolo okupované, nemecká moc na ňom bola strašná a neotrasiteľná. Nepriateľom bolo Nemecko. A čo Rusi? Čo tam po Rusoch, tí bojujú niekde veľmi ďaleko pri Stalingrade.

Od momentu približovania sa Červenej armády k Varšave sa za-

(Pokračovanie na str. 4)

75. výročie oslobodenia miest a obcí na Šariši

Občania Prešova a blízkeho okolia sa oslobodenia dočkali 19. januára 1945.

Mesto Prešov a Oblastný výbor SZPB v Prešove zorganizovali 17. januára dôstojné spomienkové pripomenutie si tejto historickej udalosti, čomu predchádzalo uvedenie do života knihy „V boji za slobodu“ s podtitulom „Protifašistický odboj v prešovskom regióne v rokoch 1939–1945“, na ktorej sa ako spracovatelia podieľali OblV SZPB, zástupcovia Prešovskej univerzity a VHÚ Bratislava (Nájdete ju na www.szpb.sk).

Na spomienkové podujatie boli pozvaní žijúci účastníci protifašistického odboja i rodinní príslušníci účastníkov NOB, ktorí sú v knihe opísaní, predsedovia tunajších ZO SZPB, primátori a starostovia miest a obcí,

ktoré sa v publikácii spomínajú, učelia dejepisu, študenti gymnázia a mnohí ďalší hostia. Knihu „pokrstil“ predseda vlády SR Peter Pellegrini za účasti ministerky vnútra Denisy Sakovej.

Pietny akt sa konal pri pamätníku oslobodenia a spolu s predsedom vlády P. Pellegrinim sa ho zúčastnili primátorka Prešova Andrea Turčanová a predseda SZPB Pavol Sečkář, ktorý v príhovore uviedol, že „pred niekoľkými rokmi sme nemohli tušiť, že politická a spoločenská situácia nás vráti historickým oblúkom k udalostiam, ktoré predchádzali druhej svetovej vojne“, čo pred nás postavilo „mimoriadne aktuálnu úlohu objektívne reflektovať na

zlomové udalosti 20. storočia tak, aby nám nehrozila ešte hlbšia strata historickej pamäte generácie nového tisícročia“.

Ďalej P. Sečkář vyhlásil, že „ani nie 80 rokov Európe stačilo na to, aby spyšnela a zabudla. Aj pre mnohých obyvateľov bý-

valého Československa a našich potomkov stačila dĺžka jedného priemerného ľudského života na to, aby sme zabudli, ako sme sa v období Mníchovskej zrady bezradní a západnou Európou otvorene a cynicky zradení obracali na Sovietsky zväz

v nádeji, že nás zachráni od nacistického teroru“!

V ďalšom predseda SZPB zdôraznil, že „občania mesta si uvedomujú, že za slobodu ďakujú Červenej armáde a 1. čs. armádnemu zboru v ZSSR“.

Ján Krajčovič

Ocenenie storočného veterána

Minister obrany SR Peter Gajdoš odovzdal 23. januára pamätnú medailu k 75. výročiu SNP a ukončenia 2. sv. vojny vojnovému veteránovi Františkovi Marekovi pri príležitosti jeho 100. narodenín.

Minister pri tom zdôraznil, že je pre neho veľkou čťou pozdraviť človeka, ktorý bojoval za našu slobodu a demokraciu.

„Som nesmierne rád, že som mu mohol poďakovať a vzdať úctu za to, čo pre nás a pre budúce generácie urobil. Pretože

žijeme 75 rokov v mieri a slobode. Takýmto ľuďom, pokiaľ žijú, treba potriať rukou, úprimne sa im pozrieť do očí a povedať ďakujem,“ uviedol minister obrany.

Bojovník o F. Marekovi písal v čísle 2/2020.

-r-

Kritika Banderu v OBSE

Stály predstaviteľ Ruska pri Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) Alexandr Lukaševič na zasadnutí jej Stálej rady vo Viedni protestoval proti velebeniu vodcu Organizácie ukrajinských nacionalistov (OUN) Stepana Banderu na Ukrajine.

Správu o tom priniesla aj naša Pravda, ktorá uviedla, že „Bandera nielenže poškvrnil svoje meno teroristickými činmi v mene radikálnych nacionalistických ideí, ale viedol aj organizáciu, ktorej bojové krídlo sa spojilo s Ukra-

jinskou povstaleckou armádou (UPA) vytvorenou v roku 1942.“ A. Lukaševič dodal, že príslušníci UPA sa ako členovia divízie SS počas druhej svetovej vojny zúčastňovali na represívnych operáciách proti židovskému, poľskému, ruskému a ukrajinskému obyvateľstvu a po vojne sa nimi zaoberal medzinárodný vojnový tribunál v Norimbergu.

Ruský diplomat na pôde OBSE uviedol, že znepokojenie v súvislosti s účasťou predstaviteľov ukrajinských vládnych orgánov na pochodoch na Banderovu počesť vyjadrili Rusko, Izrael i Poľsko.

-r-

Trestné oznámenie na Pavla Novotného

Advokát Jiří Vyvadil podal trestné oznámenie na Pavla Novotného.

V podaní uvádza, že starosta pražských Řeporyjí sa vraj opakovane dopustil výtržníctva, keď v rozhovoroch s ruskými médiami obhajoval výstavbu pamätníka vlasovcom, vyhrážal sa obesenie ruského ministra zahraničia Sergeja Lavrova alebo keď maršala Ivana Koneva označil za sprostého vraha.

Vyvadil v trestnom oznámení okrem Novotného mieri aj na kompletne zastupiteľstvo pražských Řeporyjí. Prekáža mu, že tamojší poslanci jednoducho schválili výstavbu pomníka vlasovcom. Tým sa vraj dopustili „osobitne závažného zločinu založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu práv a slobôd človeka“.

Podľa idnes.cz, 14. 1. 2020

Naryškin o Churchillovom návrhu

Bývalý britský premiér Winston Churchill navrhoval v roku 1944 Josifovi Stalinovi rozdelenie Balkánu a časti juhovýchodnej Európy na zóny sovietskeho a západného vplyvu. Na jar má byť k tomu ako dôkaz predstavený dokument, oznámil predseda Ruskej historickej spoločnosti a riaditeľ Služby zahraničnej rozvedky RF Sergej Naryškin.

„V apríli bude vo výstavnej sále federálnych archívov otvorená výstava „Stalin, Roosevelt, Churchill“, ktorá po prvýkrát predstaví ori-

ginál dohody o percentách.

„V októbri 1944 Churchill navrhol Stalinovi rozdeliť Balkán a časť juhovýchodnej Európy na zóny sovietskeho a západné-

ho vplyvu. Svoje návrhy napísal na papier, ktorý ukázal členom sovietskej delegácie,“ povedal Naryškin na tlačovej konferencii MIA „Rossia segodnja“.

Dodal k tomu, že v Juhoslávii sa Sovietskemu zväzu odvodzovalo 50 % vplyvu, v Bulharsku, ktoré úplne oslobodili sovietske vojská 75 %. „Taká je trufalosť a cynizmus britskej diplomacie,“ poznamenal Naryškin.

Podľa ria.ru, 28. 1. 2020

Deň raketového vojska a delostrelectva pod Matúšovým hradom

Mierové námestie pod trenčianskym hradom sa 15. januára 2020 stalo miestom osláv 75. výročia jaslovskej bitky a Dňa raketového vojska a delostrelectva.

Zhromaždili sa tu zástupcovia všetkých delostreleckých zložiek OS SR, vojenských veteránskych združení (Česká a Slovenská obec delostrelecká, Cech puškárov a delostrelcov v Bratislave, Zväz vojakov SR, Klub generálov SR), prebiehala tu aj ukážka bojovej techniky. Počas zvukov štátnej hymny SR zaznelo niekoľko delostreleckých výstrelov.

Všetci prítomní si s hosťami z ČR pripomenuli 75. výročie rozhodujúcej bitky proti nemeckým vojskám pri poľskom meste Jaslo. Bola najväčším a najúspešnejším vystúpením československého delostrelectva počas 2. svetovej vojny.

Podľa náčelníka delostrelectva Generálneho štábu OS SR Pavla Barančíka v jaslovskej operácii bolo nasadených päť delostreleckých plukov z 1. československého armádného zboru v ZSSR s 2 500 vojakmi a dôstojníkmi, vyzbrojenými húfnicami, kanónmi a minometmi. Ich hlavnou úlohou bolo zabezpečiť delostreleckú podporu útoku 38. armády 4. UF Červenej armády v smere Gorlice – Nowy Sacz, v priestore medzi Vislou a Odrou, juhovýchodne od mesta Jaslo. Niektorých delostrelcov pasoval predseda Českej a slovenskej obce delostreleckej D. Humený za „rytiera delostrelectva“.

Jozef Žiak, foto autor

K prítomným sa prihovril náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko. Zdôraznil, že pre delostrelcov je 15. január významným dňom, Dňom delostrelectva a raketového vojska, slávnej tradície, ktorej nositeľmi sú dnes bývalí i súčasní profesionálni vojaci – veliteľia delostreleckých a raketových jednotiek, štábni dôstojníci delostrelectva a raketového vojska, technici delostreleckých a raketových systémov a výzbrojáři. „Som rád, že si ctíte a udržiavate tradície,“ povedal.

Vypočul si ho aj bývalý delostrelec plk. Jozef Halapin zo ZO SZPB Jána Bulíka z Bratislavy-Petržalky (prvý vpravo).

Správa z Dukly

Takmer po päťdesiatich rokoch má 49 metrov vysoká vyhliadková veža na Dukle nový a bezpečnejší rýchlovýťah s väčšou kapacitou.

Návštevníkom bude k dispozícii už v tohtoročnej letnej sezóne VHM vo Svidníku.

-r-

Máme prvý Klub mladých priateľov SZPB

Riaditeľ školy Martin Bodis (druhý vľavo) pri podpise zmluvy ubezpečil, že škola vyvinie maximálne úsilie na vytvorenie podmienok pre prácu Klubu mladých priateľov SZPB, čo sa v najbližšom období prejaví na dôstojnom priebehu osláv 75. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom a aktívnej účasti žiakov v súťaži Medzníky 2. sv. vojny, vrátane organizovania stretnutí a besied s priamymi účastníkmi protifašistického odboja.

Dohodu o spolupráci medzi SZPB a ZŠ Jána Palárika Majcichov podpísali 24. januára 2020 predseda SZPB Pavol Sečkář a riaditeľ školy Martin Bodis. Táto spolupráca vytvorí rámcové podmienky na založenie Klubu mladých priateľov SZPB.

„ZŠ Jána Palárika Majcichov je v rámci našej novej iniciatívy síce prvá škola, ktorá podpísala dohodu o vzájomnej spolupráci so SZPB, nie je však jediná, ktorá o „klub“ prejavila záujem.

Čo k tomu viedlo? V prvom rade to ovplyvnilo sympatie riaditeľa školy myšlienkam SZPB, hodnotí svoju prvotinu podpredseda ÚR SZPB a predseda ústrednej Komisie pre učiteľov, ženy

a mládež Norbert Lacko a dodáva: „Kluby mladých priateľov SZPB sú novinkou, ktorá sa bude naberaním skúseností obsahovo i formálne stále dopracúvať a zdokonaľovať. A keďže „mladé kluby“ budú patriť pod Základné organizácie SZPB, predseda SZPB Pavol Sečkář rokoval v Majcichove aj so starostom Tiborom Marekom o možnosti obnovenia činnosti miestnej ZO SZPB.

Ťarcha organizačnej činnosti však bude ležať aj na oblastných organizáciách, ktoré musia ZO SZPB pomáhať a „mladú aktivitu“ aj finančne podporiť,“ uviedol N. Lacko a dodal, že všetky informácie o „mladých kluboch“ vie poskytnúť cestou e-mailu: komisia@szpb.sk. – vič –

Je Európa zodpovedná za rozpútanie 2. sv. vojny?

Predvojnová, stará, Európa urobila strašnú a v mnohom trestuhodnú chybu!

1. Na základe versailleskej zmluvy v podstate spôsobila príchod Hitlera k moci a získanie ním potenciálu vojny.

2. Doviedla ho na prah vojny a obrátila jeho pozornosť na východ.

Nová, už povojnová, Európa akoby prekonal staré chyby, hitlerovské zlo, nacizmus..., vystavala európsky bezpečnostný systém, ktorý nemal dopustiť obrodenie nacizmu, aby nový nacistický potenciál nezískal schopnosť rozpútať novú vojnu.

Jeho opornými stĺpmi sa stali povojnové zmluvy, OSN s Bezpečnostnou radou OSN, systém povojnových hraníc a v nie poslednom rade závery Norimberského tribunálu, ktoré jasne ukazujú kto je zlo a kto vyhlásil, čo je zlo a kto súdil toto zlo.

Tento systém sa zachovával aj socialistickou sústavou, zachovaný bol aj po jej rozpade, až do ostatných rokov.

Čo sa zmenilo za ostatných desať rokov? Lebo to, čo povedal Putin v decembri 2019, vyslovil už 10 rokov predtým, v septembri 2009! Z hľadiska poznania historickej vedy teda nepovedal nič nové! **Zmenil sa len prístup súčasného vedenia Poľska k interpretácii týchto udalostí.**

Svetové fórum o holokauste 2020

(Dokončenie zo str. 1)

úprimne vysloviť naozaj málo štátnikov. „Synovia a dcéry Ruska bojovali vo vojne na prežitie. Na fronte, v prvej línii, v domoch, bojovali každý deň a odmietali sa vzdať!“ Premiér Netanjahu k tomu dodal, že „nie je možné ani na minú-

tu zabúdať na obeť, na obeť a pomoc bývalého Sovietskeho zväzu, vojakov Červenej armády, jej veliteľov, ktorí pomohli zbaviť sa nacistickej mašiny smrti a zachránili svet od úžasnej tragédie.“

Najpodivnejšie zo všetkých vystúpení boli slová vicepre-

zidenta USA Mikea Penceho, ktorý pri slovách o oslobodení koncentráku Auschwitz-Birkenau nevyslovil, že to urobili sovietske vojská! „Keď vojaci roztvorili brány Auschwitzu...“, akoby chcel povedať, že Európa má byť za svoju slobodu vďačná len Američanom.

Vladimír Mikunda

– vmi –

Čo píšú iní

(Pokračovanie zo str. 2)

čala diskusia, v ktorej hlavné husle hrala Zemská armáda, ktorá bola vojenským krídlom poľskej vlády v Londýne. Winston Churchill mal na jednej strane priamy písomný styk so Stalinom ohľadne osudu poľského národa, na druhej strane však chápal, že ak Červená armáda oslobodí Poľsko, právo prvého hlasu bude mať v tejto otázke práve Stalin.

Preto Zemská armáda nebojovala len s ukrajinskými a litovskými nacionalistami, ale aj s Červenou armádou, s Armádou ľudovou (Poľská ľudová armáda), ktorú podporovala Moskva. V konflikte bola aj s „Roľníckymi prápormi“ (ozbrojené formácie poľského roľníckeho hnutia).

Vz.ru, 23. 1. 2020 (výňatok)

■ Prospektu v Charkove asi vrátia meno maršala Žukova

Úrady mesta Charkov oznámili, že v duchu dekomunizácie premenovanému prospektu maršala Georgija Žukova vrátia na počesť jeho meno.

Primátor Gennadij Kernes podpísal rozhodnutie mestskej rady, ktorá to iniciovala a nariadil pripraviť projekt tohto rozhodnutia. Súd v Charkove neskôr priznal premenovanie Prospektu Grigorienka na počesť sovietskeho maršala za nezákonné.

Podľa vz.ru, 23. 1. 2020

■ Poľsko odmieta expozíciu múzea Víťazstvo a centra Holokaust

„V tomto roku v štátnom múzeu Auschwitz-Birkenau v Poľsku bola plánovaná spoločná expozícia múzea Víťazstvo a centra Holokaust.

Pod vymyslenou zámienkou sme boli odmietnutí. Nezhodli sme sa na počte obetí holokaustu a tiež na určení hranice Poľska v roku 1939 a 1941,“ prináša RIA Novosti slová predstaviteľa centra Leonida Teruškina, ktorý dodal, že prebiehajú rozhovory o umiestnení expozície v Múzeu 2. sv. vojny v Gdansku.

Podľa vz.ru, 22. 1. 2020

■ Leonid Ivašov: Poľský premiér Beck bol najväčším obdivovateľom Hitlera

Dnes obviňujú Stalina, že sa dohodol s Hitlerom. Robia to potomkovia tých, ktorých by Hitler jednoducho zlikvidoval. Ako sa hovorí – ak máš takých „priateľov“, netreba ti nepriateľov! Pred 2. svetovou vojnou chcel ZSSR vytvoriť antihitlerovskú koalíciu. Predkladal tieto návrhy Francúzsku a Veľkej Británii ešte do Mníchovskej zrady, no aj po nej. No Paríž a Londýn robili všetko, aby došlo k zrážke Nemecka so ZSSR. Takéto geopolitické snahy boli u Francúzov a Angličanov vždy, no Rusi ich ignorovali.

Po 1. sv. vojne americké spoločnosti zakladali chemický a metalurgický priemysel v Nemecku. Dnes hovoria, že to bol len biznis. Fakt však zostane faktom – práve USA oživilo vojensko-priemyselnú silu Nemecka pred 2. sv. vojnou, určite nie ZSSR. V tejto situácii bol Pakt Molotov-Ribbentrop len snahou oddialiť nevyhnutnú zrážku.

Prečo je úroveň rusofóbie neúnosná?

Vlastné dejiny sme si začali zneuctovať a prepisovať už v časocho gorbáčovskej „perestrojky“. No a s príchodom Borisa Jel'cina začalo obrovské pošliapavanie pravdy.

Čo s tým?

Hlavné je nepolemizovať so Západom, nič mu nedokazovať, lebo to nemá zmysel. Treba pravidelne zverejňovať historické dokumenty ako fakty, hlavne o Poliakoch.

Napríklad, v našich archívoch je uložená žiadosť poľského premiéra Becka, adresovaná Ribbentropovi, v ktorej **prosí o pripustenie Poľska k „mníchovskému deleniu“**. Pripomínam, Poľsko pre jeho bezvýznamnosť neprijali do „mníchovského klubu“, no aj napriek tomu mu prisúdili Tešínsku oblasť – „na, zožer si ju“ a Poľsko si s radosťou tento kúsok uchmatlo.

Mimochodom, Beck bol najväčším obdivovateľom Hitlera. V jeho pracovni visel portrét Hitlera v životnej veľkosti. Aj o tom treba hovoriť!

Nebojme sa raniť city Nemcov – ukážme aké zverské a vycibrené mučenia praktikovali v časocho vojny. Treba tieto fakty zverejniť a ponechať ich bez komentárov. Plus na oficiálnej úrovni vyhlásiť – „Vážení páni, budeme vašimi obchodnými partnermi. Pamätajte však, nebudeme vás viac chrániť, zachraňovať a od nikoho už oslobodzovať. Máme dosť vašej nevďačnosti!“

HSP, 22. 1. 2020 (krátené)

(Pokračovanie na str. 5)

„Ctím si a vzdávam svoju úctu veteránom 2. sv. vojny“

Vašou základnou politickou agendou je aj návšteva historických pamätníkov z čias 2. svetovej vojny a stretnutia s vojnovými veteránmi. Dostatočne si pripomínate udalosti protifašistického odboja?

• Žiaden národ neprežije bez vlastnej historickej pamäte. SNP, odvážne činy našich dedov a otcov, ktorí neváhali nasaďiť vlastné životy za oslobodenie našej vlasti spod fašistického jarma, považujem za najsilnejší odkaz pre nastupujúce generácie Slovákov a Sloveniek. Našou morálnou povinnosťou je cítiť si pamätníkov týchto udalostí a zároveň aktívnym postojom nedovoliť, aby sa toto vojnové besenie zopakovalo.

Slovensko si uplynulý rok pripomínalo 75. výročie SNP. Ako hodnotíte priebeh osláv?

• Som veľmi rád, že naša vláda na to vytvorila dôstojný rámec. Stretol som sa s mnohými účastníkmi a teší ma jedna podstatná skúsenosť. Oslavy Výročia SNP prestávajú mať formálny charakter a stávajú sa súčasťou povedomia našich ľudí, vrátane mladšej generácie.

Je našou povinnosťou hovoriť o fašizme, o hrôzach v koncentračných táboroch, o genocíde a vyvražďovaní nevinných ľudí. Môžeme byť hrdí na to, že vďaka našim hrdinom z čias 2. sv. vojny sme sa stali súčasťou víťaznej spojeneckej koalície, ktorá predurčila aj postavenie vtedajšieho Československa na medzinárodnej politickej scéne.

Ako si vysvetľujete, že dnes získavajú politickú podporu extrémistické hnutia, ktorých ideológia je postavená na renesancii fašistických ideí?

• Čas je neúprosný a pomaly vymiera generácia, ktorá si pamätá vojnové utrpenie. Keď prídem do parlamentu a pozriem sa na niektorých ľudí, ktorí tam sedia, pýtam sa sám seba, čo sa to s našou spoločnosťou deje? Keď vidím v televízii aroganciu jedného z nich, ako po rozsudku súdu spupne komunikuje s médiami a tým aj s verejnosťou, pýtam sa, čo sme nedocenili alebo zanedbali? Nie sme svedkami opakovania sa dejín? Veď aj vo vtedajšom Nemecku boli nenávistné myšlienky, spochybňujúce štát a jeho inštitúcie, šírené najskôr z bavorských krčiem. Tam sa začalo volať po nastolení tvrdej ruky. Demokraciu považovali za prežitok.

O pár rokov za to krutou daňou zaplatila celá Európa. Dnes volanie po nastolení tvrdej ruky počúvame opäť.

Čo sa s tým dá robiť, ako to zastaviť?

• Som presvedčený, že všetci,

Predseda vlády SR P. Pellegrini

čo sme verejne činní, celá demokratická verejnosť stojí pred zásadnou úlohou. Potvrdiť dôveru k štátu, k jeho inštitúciám! Toto vnímam ako prevenciu voči tomu, aby tu na emočnej vlne nevyrástli nenávistné hnutia a novodobí extrémistickí vodcovia. Tu máme zodpovednosť všetci. Tak koalícia, ako aj opozícia.

Výsledky volieb do VÚC, kde v mojom rodnom meste, v Banskej Bystrici, boli vďaka spojeniu demokratických síl porazení extrémisti, považujem za pozitívny signál, že sa vieme spojiť proti zlu. Táto cesta je aj hodnotovým rozvíjaním odkazu tých, ktorí sú pochovaní na Dukle, Háji, Slavíne, ale aj na iných pamätných miestach Slovenska a po celej Európe. Je to odkaz, že ich obeť neboli zbytočné.

Je slovenská politická scéna dostatočne silná na to, aby bola úspešná v zápase s pohrobkami fašizmu a nacizmu?

• Násilie, koncentračné tábory, šírenie xenofóbie a nenávisti poznačilo celé národy a Európa sa s týmto krutým dedičstvom musela po celé generácie bolestne vysporadúvať. Pred politickými predstaviteľmi, kultúrno-spoločenskými elitami stojí dnes zásadná úloha, budovať a formovať historickú pamäť tak, aby vytvorila etickú prevenciu voči pohrobkom ideológie, ktorá za cenu veľkých ľudských obetí, utrpela združujúcu porážku.

Európsky kontinent je už 75 rokov bez vojny a jednotlivé štáty za ten čas vytvorili spoločný hodnotový a hospodársky priestor, v ktorom sa naučili žiť a prosperovať. Vytvorili sme jedinečný projekt súdržnosti štátov, ktorý je inšpiráciou na spoluprácu národov aj na iných kontinentoch. Kedysi mocenskú rivalitu veľkých európskych hráčov, ktorá bola zdrojom dvoch najstrašnejších vojen v histórii ľudstva, nahradilo historicko-kultúrne vyrovnanie sa, smerujúce k budovaniu spoločnosti na

báze základných ľudských práv a demokracie. Napriek tomu, že naša krajina a celá Európa žije taký dlhý čas v mieri, sme svedkami tichej renesancie extrémizmu, návratu k ideám, o ktorých sme si mysleli, že sú dávno pochované v minulosti.

Som presvedčený, že formovanie historickej pamäte nie je len otázkou jedného dňa. Súboj ideí v demokratickej spoločnosti je proces, ktorý nikdy nekončí a je len v našich rukách, aby sme ponúkli niečo prítiažlivejšie, ako je šírenie nenávisti. Dvadsať sedem rokov úspešného budovania modernej demokracie v Slovenskej republike je dôkazom, že dôstojne naplníme odkaz našich dedov a otcov, ktorí svojimi obeťami umožnili Slovensku slobodne sa rozvíjať. Je to morálny záväzok, na ktorom musíme hodnotovo rozvíjať štát aj jeho budúce generácie.

Antifašistický pilier je jedným z hodnotových pilierov strany SMER – SD. Vaša strana formuje svojimi politickými iniciatívami dlhodobu protifašistickú hodnotovú tradíciu. Čo považujete za dôležité pripomenúť v tejto súvislosti ako predseda vlády?

• Určite si pamätáte, že z iniciatívy predsedu SMER-u si pripomíname Deň obetí holokaustu a rasového násillia. Rovnako vytvárame priestor na to, aby sme si uctili hrdinov 2. sv. vojny, pretože si zaslúžia náš rešpekt a úctu. Cítíme, že sa dnes začína elementárny zápas o pravdu a interpretáciu dejín.

Mladá generácia je vystavená na sociálnych sieťach rôznym pseudopravdám, ktoré spochybňujú holokaust, fašizmus, nacizmus, koncentračné tábory... Niektoré politické strany sa hlásia k odkazu režimu z čias nového štátu, ktorý dal pokyn na vypaľovanie slovenských obcí a vraždenie nevinných Slovákov a Sloveniek. Prieskumy verejnej mienky však ukazujú, že mladá časť generácie nevie čo je to holokaust a dokonca ho spochybňuje. Ak tento trend nezastavíme, ak sa nepobijeme o dejinnú pravdu, čakajú nás zložité časy, kde demontáž demokracie bude na programe dňa.

Naša vláda je pripravená vyčleniť 2 milióny eur na opravu pamätníkov z čias 2. sv. vojny. Vnímam ich, ako výrazné symboly pripomínajúce nám naše víťazstvo nad fašizmom. Zároveň pripomínam, že len vďaka veteránom 2. sv. vojny, vďaka účastníkom SNP, môžeme byť hrdým národom v strednej Európe. Ctíme si ich a vzdávajme im rešpekt a našu úctu!

Zhovárал sa Vladimír Dobrovic

Čo píšu iní

(Dokončenie zo str. 4)

■ Moskva je za sprístupnenie skutočných faktov

Podľa ministra zahraničia RF S. Lavrova človek sa má voči dejinám 2. sv. vojny spoliehať len na skutočné historické fakty a archívne materiály. „Rusko je bezprecedentne otvorené zverejneniu svojich archívnych materiálov a oboznámeniu širokej verejnosti s nimi,“ povedal.

Niekoľko západných krajín začalo kritizovať úlohu Ruska v 2. sv. vojne, menovite parlamenty Poľska a Lotyšska schválili rezolúcie, ktoré kladú nacistickému Nemecku a Sovietskemu zväzu rovnakú zodpovednosť za vypuknutie 2. sv. vojny. Ruské ministerstvo zahraničných vecí prízvukovalo, že **výsledky tohto globálneho konfliktu boli doložené na Norimberskom procese a nemožno ich meniť.**

Podľa pravda.sk, 21. 1. 2020

■ V ratingu svetových zásob zlata hrajú ČR a SR druhé husle

Dňa 21. 1. 2020 malo v NR SR prebehnúť rokovanie o presune slovenského zlata z londýnskej Bank of England.

S touto iniciatívou vlni v novembri prišiel predseda strany Smer-SD a bývalý predseda vlády SR Robert Fico. Na tlačovej konferencii uviedol, že vzhľadom na hroziacu finančnú krízu aj nestabilitu, vyplývajúcu z brexitu, je potrebné zabezpečiť Slovensko a vrátiť investičné zlato, ktoré má štát uložené v britskej Bank of England (31,7 ton investičného zlata v hodnote približne 1,3 miliardy eur). Rozhodnutie vrátiť zlato argumentoval tiež históriou a zradou Československa v Mníchove v roku 1938. Dodal, že miera zhodnotenia v britskej banke je podľa neho veľmi nízka.

Parlament tento návrh nepodporil.

HSP/Sputnik, 21. 1. 2020 (výňatok)

■ Rusko musí zachovať dejiny VV

Rusko nemusí nikomu nič dokazovať, dôležité je, aby zachovalo pravdu o dejinách Veľkej vlasteneckej vojny, vyhlásil prezident V. Putin v relácii „Moskva. Kremľ. Putin“ v televízii ROSSIA 1.

„My nikomu nič nemusíme dokazovať, no dokonale presne musíme urobiť iné: musíme urobiť všetko pre to, aby sa táto pravda nezabúdala,“ povedal v odpovedi na pokusy radu štátov prepisovať dejiny VVV.

Úrady Ruska neraz vyhlasovali, že niektoré európske štáty sa pokúšajú prepísať dejiny. V polovici decembra ruský prezident Putin vyhlásil, že konkrétne Poľsko, vstúpilo do komplotu s nacistickým Nemeckom a že Rusko má k dispozícii dokumenty, ako viedli tieto rozhovory.

Podľa názoru ruských historikov Európa nie je pripravená túto časť svojich dejín priznávať.

Podľa ria.ru, 19. 1. 2020

■ MO RF uverejnilo údaje o vyhnaní nacistov z Varšavy

Veľkú historickú hodnotu majú po prvýkrát zverejnené dokumenty o teroristickej činnosti oddielov poľskej Zemskej armády (Armia Krajowa) v tle Červenej armády na území Poľska, Bieloruska a Litvy v rokoch 1944–1945.

Podľa hlásení politických správ frontov, ktoré oslobodzovali Poľsko, vedenie Zemskej armády (ZA) v sovietski obsadenom území začalo organizovať podzemné práce s cieľom dezorganizácie miestnych úradov samospráv a na násilné zmocnenie sa moci. Už v máji 1945 bunky ZA rozpúťali teror proti vojakom Červenej armády a miestnemu obyvateľstvu.

Námestník ministra zahraničia Pawel Jablonski okomentoval publikáciu dokumentov MO RF. Skritizoval údaje o predstaviteľoch Zemskej armády a nazval to „pokusom o prepísanie dejín“.

„17. januára 1945 Červená armáda vstúpila do Varšavy, ktorá bola zničená po Varšavskom povstaní, keď Červená armáda pozorovala z druhej strany brehu Visly, ako bola Varšava ničená... Musíme si to pamätať, samozrejme, pri uctievaní jednotlivých vojakov,“ zacitovala diplomata Poľská tlačová agentúra.

Veľvyslanec Ruska v Poľsku Sergej Andrejev v odpovedi Jablonskému vyhlásil, že Varšava takto reaguje na akékoľvek vyhlásenia Ruska o 2. sv. vojne, o jej začiatku, o jej priebehu, o oslobodzovaní Poľska... „Problém je v tom, že kvôli súčasnej politickej konjunktúre v rámci tzv. historickej politiky sa dejinné fakty tak interpretujú, aby podporovali určité historické postuláty, ktoré s dejinami často nemajú nič spoločné,“ poznamenal diplomat.

Nvo.ng.ru, 17. 1. 2020 (výňatok)

Ľudia uspejú, keď si uvedomia, že ich úspechy sú prípravou na ich víťazstvá. Ralph Waldo Emerson

V Bardejove si pripomenuli 75. výročie oslobodenia

V piatok 17. 1. 2020 sa na námestí SNP pri Pamätníku vďaka uskutočnila pietna spomienka na oslobodenie mesta Bardejov. Zorganizovali ju samospráva mesta a tunajší oblasťný výbor SZPB.

Medzi hosťami boli prvý tajomník Veľvyslanectva RF na Slovensku Igor S. Samoškín a veliteľ 2. mechanizovanej brigády v Prešove brigádny generál Vladimír Kubáň.

Ako prvý kyticu kvetov k Pamätníku vďaka položili ziaci materských a ZŠ v Bardejove, ktorí už tradične na takýchto podujatiach nechýbajú. Následne vence položili členovia SZPB, Zväzu vojakov SR, predstavitelia štátnych orgánov, predstavitelia ozbrojených zlo-

teľov je veľmi potrebné hlavne v súčasnosti, kedy v našej spoločnosti ožívajú myšlienky fašizmu. Preto je potrebné odkaz bojov proti fašizmu odovzdať mladšej generácii. I. S. Samoškín zablagožel Bardejovčanom k tomuto významnému výročiu a poďakoval sa samospráve i občanom mesta za starostlivosť o pietne miesta.

Dopoludnia 17. 1. 2020 sa v rámci osláv oslobodenia konala v galérii Slovensko-poľského domu prednáška historika Múzea SNP Juraja Lepiša „Oslobodenie Slovenska 1944–1945“. Pozoruhodné bolo, že sa jej zúčastnili prevažne mladí ľudia.

žiek a zástupcovia politických strán a hnutí.

Hneď v úvodných slovách moderátora zaznelo, že „od 19. januára 1945 je už 75 rokov od momentov, ako Ivan Medencij, čestný občan Bardejova, spolu so svojimi bojovníkmi priniesli slobodu. Slobodu nie darovanú, ale vybojovanú a vykúpenú krvou hrdinov“.

Vicemajiteľ Bardejova Vladimír Savčinský v príhovore zdôraznil, že pripomínanie si hrdinských skutkov oslobodi-

K prítomným sa počas pietneho aktu, ktorý zorganizovala obec a miestna ZO SZPB, prihovorili starostka Jozefína Uhaľová a podpredseda ObľV SZPB Pavol Ferenc.

ZO SZPB vyjadruje poďakovanie vedeniu obce za to, že v roku 2019 dalo postaviť nový pamätník na pamiatku padlým v 2. svetovej vojne, na ktorý bola premiestnená aj tabuľa na pamiatku zničenia obce počas prechodu frontu.

Jozef Lukáč, predseda ZO SZPB Zemplínska Teplica

Spomienka na oslobodenie

V týchto dňoch celá naša vlasť žije 75. výročím oslobodenia od fašizmu. Dňa 19. 12. 2019 sa uskutočnil pietny akt aj v obci Zemplínska Teplica. Zúčastnili sa ho občania, mládež, poslanci obecného zastupiteľstva a vzácní hostia – pozostali po obetách 2. svetovej vojny. So slzami v očiach spomínali na krušné chvíle, ktoré preživali počas zimy v roku 1944.

Rodinní príslušníci obetí vojny.

Jubilejné oslobodenie Svidníka

19. januára 2020 sme si pripomenuli oslobodenie nášho mesta a preto v tento deň s patričnou úctou spomíname na všetkých padlých príslušníkov domáceho i zahraničného odboja, ktorí na rôznych frontoch 2. sv. vojny položili životy za našu slobodu.

Na ničivé dôsledky vojny naši ľudia v podduklianskom regióne nezabudli. Je preto našou morálnou povinnosťou do dôsledku naplňovať humánny pro-

tivojnový odkaz udalostí, ktoré sa odohrali pred 75 rokmi pre našu súčasnosť i budúcnosť.

Keď si pripomíname toto výročie, s vďačnosťou spomíname

me na padlých vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a Červenej armády, ktorí obetovali svoje životy pri porážke nemeckého fašizmu a za našu slobodu. V našom svidníckom okrese vyhasli životy tisícov týchto mladých ľudí a ich nehybné telá odpočívajú v zemi celého nášho regiónu. Je to dôkaz, že cesta k našej slobode bola naozaj veľmi ťažká.

Jozef Žiták

Historik, okrem iného, zdôraznil, že vtedajšie Slovensko a jeho armádu bolo potrebné očistiť od nánosu, lebo krajina kolaborovala s nacistickým Nemeckom a niesla značnú časť zodpovednosti za napácha-

né zločiny v 2. sv. vojne. Atmosféru dokresľovala výstava „Za slobodu“. Oslavy oslobodenia pokračovali aj v sobotu 18. januára, kedy sa už po 10-ty krát konala v hradobnej priekope na ulici Krátky rad fik-

cia oslobodzovacích bojov. Predviedlo sa tu 114 nadšencov z 18 Klubov vojenskej histórie, vrátane troch klubov z Poľska. Organizátori im za predvedené ukážky odovzdali diplomy a vecné dary.

Vasíl Hudák

Dôstojné oslavy v Rožňave

Po 28 rokoch sa osláv oslobodenia mesta Rožňava Červenou armádou zúčastnil aj predstaviteľ Ruskej federácie.

Na slávnostný akt prišlo 23. januára na Námestie baníkov vyše 160 občanov, ktorí si najskôr vypočuli hymny SR a RF. Od moderátora Ivana Nemčoka sa dozvedeli, že tieto oslavy pravidelne organizuje mesto, členovia ZO SZPB partizána Tótha Rožňava a vojaci tunajšej posádky. To oni majú najväčšiu zásluhu, že na historické dni svojho oslobodenia Červenou armádou Rožňavčania nezabúdajú.

Primátor Michal Domik prítomným pripomenul, aké strašné následky mala 2. svetová vojna pre obyvateľov mesta a príslušných obcí. A osobitne vyjadril, že ho teší zvyšujúci sa počet prítomných žiakov na podujatí. Po ňom vystúpil oblasťný predseda SZPB Juraj Bernár a za RF plk. Alexej Klimov. Ten sa poďakoval Rožňav-

čanom, že nezabúdajú na tých červenoarmejcov, ktorí padli v boji proti fašizmu a hlavne, že dejiny oslobodenia Rožňavy sú stále pripomínané pravdivo.

Program obohatila vlastnou básňou členka SZPB Anna Jungová, pretože ju venovala práve 75. výročiu oslobodenia Rožňavy.

O časovom priebehu oslobodzovania Rožňavy a jej okolia pohovoril predseda ZO SZPB partizána Tótha Milan Malček. Pekným doplnkom jeho slov bolo ovenenie troch najstarších členov SZPB, ktorí prežili 2. sv. vojnu v Rožňave: Anny Jungovej, Prišky Jeftušenkovej a Jána Komaromího. Predstavitel RF si zase prevzal historické sovietske vojenské noviny z 25. 1. 1945, v ktorých sa píše o oslobodení Rožňavy. Osobitne je v nich vyzdvihnuté, že po ťažkých bojoch v hornatom teréne boli oslobodené mesta strategického významu Rožňava a Jelšava. Na túto počesť bolo v Moskve 24. januára 1945 vypálených 20 delostreleckých sál.

-MM-

14 rokov od tragédie v Hejciach

19. januára 2020 sme si v maďarskej obci Hejce už 14-ty krát uctili pamiatku 41 vojakov a 1 civilistu, ktorí sa v roku 2006 vrátili letecky do vlasti po splnení úloh v operácii KFOR a tu havarovali.

Na pietnom akte sa zúčastnili a s prejavom vystúpili minister obrany SR Peter Gajdos s jeho maďarským profajškom. Prítomní boli aj súčasný a bývalý náčelník GŠ OS SR Daniel Zmeko a Milan Maxim.

Nechýbal ani kpt. Martin Farkaš, ktorý toto nešťastie prežil.

Za SZPB sa pri pamätníku obetiam havárie poklonila päťčlená delegácia predsedníctva ObľV SZPB v Trebišove, vedená oblasťným predsedom Milanom Urbanom (na snímke štvrtý zľava).

-MU-

Spomienkové oslavy v Poltári

Mesto Poltár a výbor ZO SZPB boli hlavnými organizátormi spomienkových osláv oslobodenia mesta, ktoré sa konali dňa 13. 1. 2020. Spoločne s politickými stranami a združeniami sme si uctili pamiatku osloboditeľov a vyjadrili ju položením vencov a kytic k pamätníku padlých.

Pred 75. rokmi 13. januára 1945 o 9 hodine a 10 minúte vstúpila do Poltára a blízkeho regiónu Červená armáda. Po tvrdých a krvavých bojoch v kopcovitom teréne vojská 104. streleckého zboru genpor. A. V. Petrušovského a 35. gardového zboru genpor. S. G. Gorjačova rozbili obranný systém Nemcov v operačnom priestore Nové Hony, Ružová osada a Ožďa-

ny. Prudké boje o pozície komplikovali topiaci sa sneh, rozvodnená rieka Ipel a silne zamínovaný terén. Prvé sovietske jednotky oslobodili aj okolité obce, prenikli až po Málinec.

Na úvod osláv bola prednesená báseň od P. O. Hviezdoslava Krvavé sonety, zazneli hymny SR a RF, hymnické a parti- zánske piesne. Na programe sa podieľali aj príslušníci OS SR.

Zástupkyňa primátorky Bronislava Garajová v príhovore uviedla, že na tomto pietnom mieste vzdávame hold, česť a uznanie, všetkým, ktorí v záujme slobody a ľudskej dôstojnosti neváhali obetovať aj to najvzácnejšie čo človek má – svoje životy.

Predseda ZO SZPB Ján Lždin- ský priblížil prítomným histo- rické udalosti pred 75 rokov. Zdôraznil fakt, že mesto Poltár oslobodili vojská 2. UF maršala R. J. Malinovského a apelo- val najmä na mladú generáciu, aby si vážila a strážila svoju slobodu, ktorá stála tak veľa obetí.

Pripojil sa k nemu aj oblasť- ný predseda SZPB z Lučenca Jozef Cerovský, ktorý konštato- val, že i keď sú zo strany médií, niektorých politikov a mladých historikov badať snahu o defor- movanie dejín, nezničiteľnou pravdou zostáva, že Sloven- sko oslobodili Červená armáda, Rumunská kráľovská armáda a 1. čs. armádny zbor v ZSSR!

Na záver odovzdal Pamätné listy Ústrednej rady SZPB pri- mátorke Martine Brišudovej, riaditeľke ZŠ na ul. Školskej Eve Dirbákovej, riaditeľovi ZŠ na ul. Slobody Júliusovi Slav- kovskému a podpredsedovi ZO SZPB v Poltári Štefanovi Rep- kovi.

Výbor ZO SZPB Poltár

Správa o 43. ročníku Pochodu vďaka...

Patrí k tradícii Brezna, že aj ZO SZPB č. 2 prispieva k osvete o oslobodení vďaka fašizmu organizovaním „Pochodu vďaka po stopách osloboditeľov mesta“ z Čierneho Balogu do Brezna cez vrch Koreňovú (861 m n.m.), odkiaľ 31. januára 1945 v časných ranných hodinách Červená armáda začala prekvapivý útok.

Aj tohoročný 43. ročník začal pietnym aktom. Spolu so 46 turistami, ktorí si ctia naše dejiny, sa ho zúčastnili primátor Tomáš Abel, poslanec Miroslav Fašang a tajomník oblasťného výboru SZPB Ján Šulej. Po príhovore primátora priblížil dejiny

oslobodzovania Brezna predseda ZO SZPB č. 2 Milan Kováčik.

Po výstupe k monumentálnemu pamätníku SNP nad Čiernym Balogom Brežňanov vítal nielen starosta obce František Budo- vec, ale aj okolo 40 domácich turistov. Aj tu sa konalo kladenie vencov.

Najpočetnejšou rodinou medzi turistami bolo sedem príbuzných zakladateľa tohto Pochodu Jána Zemku (1928–2011).

Obdivuhodný výkon podal najstarší účastník 93-ročný Ján Pinka z Brezna. Počas rovnomernej chôdze rozprával, ako on prežíval vojnové udalosti. Uviedol, že

Výročie oslobodenia Klenovca

V stredu 22. januára si občania obce Klenovec spolu s učiteľmi a žiakmi Základnej školy s Materskou školou VI. Mináča v Klenovci a Špeciálnou základnou školou pripomenuli 75. výročie oslobodenia Klenovca. Pietny akt kladenia vencov pri pomníkoch na Námestí Karola Salvu bol ukončený hymnou.

Ďalší program sa konal v obradnej sieni obecného úradu, kde po privítaní zaznela báseň, prího-

vor starostky a kultúrny program, v ktorom sa hlavne partizánskymi a ľudovými piesňami predstavila

spevácka skupina Strednej spojenej školy z Hnúšte. Slávnostné zhromaždenie sme ukončili piesňou „Kto za pravdu horí?“, ktorú spievali takmer všetci prítomní.

Dňa 23. januára 2020 pri príležitosti 75. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom udelilo Ministerstvo obrany SR pamätnú medailu obci Klenovec. Z rúk ministra Petra

Gajdoša si ju na výročný deň oslobodenia obce (23. 1.) v B. Bystrici prebrala starostka Zlata Kašanová.

Klenovčania na hrôzy vojny nezabúdajú, aj keď už máme len dvoch priamych účastníkov protifašistického odboja a niekoľko starších spoluobčanov, ktorí sa na vojnu a jej hrôzy pamätajú.

J. Segečová

Spomienky o Povstaní

„O vypuknutí SNP sme sa (v 1. čs. armádnom zbere v ZSSR – pozn. Bojovník) dozvedeli na druhý deň – 30. augusta vo večerných hodinách.“

Jedna naša rádiostanica zachytila napoludnie výzvu banskobystrického vysielateľa, ktorý všetkých slovenských vlastencov volal do boja proti nenávidnému fašizmu a jeho prísluhovačom, do boja za obnovu novej Československej republiky.

Nám správu poslali z osvetového oddelenia brigády spolu s úlohou, aby sme všetkými prostriedkami ihneď informovali príslušníkov pluku o tejto významnej udalosti. Dôstojníci a vojaci ju nadšene uvítali. Každý zahorel želaním byť čím skôr tam, kde sa bojuje za slobodu našich národov.“

* * *

„8. septembra 1944, piatok. Denník 1. československého armádneho zboru (v ZSSR) „Za slobodné Československo“ vyšiel vo zvláštnom vydaní. Na prvej strane priniesol výzvu: „Naša najslávnejšia hodina udrela! Vpred – za slobodu a šťastie našich národov!“

Dostalo sa nám najväčšej cti, akej sa môže dostať československému vojakovi. Naši bratia, bojujúci slovenskí vojaci a partizáni, ktorí povstali proti okupantom, čakajú na našu pomoc. Naša zotročená vlasť, náš trpiaci ľud k nám upierajú svoje zraky. Celý slobodýmilovný svet na nás hľadá, ako budeme bojovať za rodnú zem.

Vojenská česť, láska k vlasti a oddanosť ľudu nám ukládajú veľký čin: prekonať poslednú prekážku na ceste domov, prebiť si cestu cez karpatské hory a začať očisťovať našu drahú Československú republiku od okupantov a zradcov.“

* * *

„Na masovosť a húževnatosť SNP mala blahodarný účinok – popri vyni-

kajúcích víťazstvách Červenej armády na frontoch – neoceniteľná priama účasť sovietskych ľudí v ňom a nezištná materiálna pomoc, t. j. dodávky nezrátateľného množstva zbraní, streliva, liekov, potravín a iného dôležitého materiálu.“

Na prepravu toho všetkého sa použilo až 400 lietadiel. „Len za jednu noc zo 4. na 5. september,“ spomína plukovník Ch. Petrosian, bývalý zástupca veliteľa 29. gardového Krasnoseľského bombardovacieho pluku, „dopravil náš pluk na letisko Tri Duby 40 protitankových pušiek, 22 guľometov, 120 automatov, 166 000 nábojov a mnoho inej techniky.“ Výstroj a výzbroj, dodané v septembri a októbri 1944, vážili 796 ton. Pri preprave bolo treba uskutočniť 1 289 letov ponad frontovú líniu.

Sovietski letci prepravili na povstalecké územie aj 2 300 príslušníkov 2. čs. paradantnej brigády v ZSSR, ktorej komisařom sa s koncom októbra stal známy sovietsky filmár kapitán Michail Glider.“

(M. Glider filmoval aj slávnú partizánsku prehliadku v Detve 1. 10. 1944 – pozn. Bojovník.)

* * *

„Veliteľ partizánskej brigády Jana Žižka Dajan Murzin: „Náš oddiel sa vytvoril z pôvodných jedenástich Slovákov a desiatich občanov ZSSR, ktorí prileteli zo Sviatošina pri Kyjeve,“ spomína zástupca veliteľa rozvedky Gleb Kľagin. „Pôsobili sme na pravom brehu Váhu v Malých Karpatoch, neďaleko dedinky Malá Bošáca. Neďaleko od nás sa nachádzali ďalšie dva partizánske oddiely, ktorým velili kapitáni Uher a Repta. V prvom bojovalo sto, v druhom šesťde-

siat partizánov. Neskôr sa pripojili k nám a tak vznikla brigáda. Jej veliteľom sa stal plukovník Il'ja Danilovič Dibrova. Prvý spoločný boj, to bola likvidácia veľkej nemeckej posádky v Starej Turej.“

* * *

„Medzi vynikajúcich bojovníkov SNP patrí major Červenej armády Ivan Studinskij. Začiatkom septembra 1944 poslal ho osobne veliteľ 1. UF maršal ZSSR Ivan Konev.“

Na čele skupiny spojovacích dôstojníkov pri veliteľstve slovenskej povstaleckej armády zabezpečoval koordináciu bojových akcií s velením Červenej armády.

Priezvisko Studinskij je jeho krycie meno (podľa rodnej ukrajinskej dedinky). Prisvojil si ho už počas pôsobenia v Poľsku; jeho skutočné priezvisko bolo Skripko.“

* * *

Zaujímavý prípad z povstaleckého života.

„V Šukajejevom partizánskom tábore, vzdialenom asi 10 km od Tisovca, sa radistka Márii Ivannikovej-Kudinovej narodilo 21. novembra 1944 dievča. V potvrdení o mieste narodenia je zapísané: „Partizánsky tábor, kóta 1263, severovýchodne od Tisovca, v nepriateľskom tyle.“

Partizáni sa dlho radili, čím osláviť radostnú udalosť, čo jej na narodeniny darovať. Rozhodli sa: zničiť jeden most.

Partizáni sa dlho radili, čím osláviť radostnú udalosť, čo jej na narodeniny darovať. Rozhodli sa: zničiť jeden most.

Dieťa dostalo meno Ninel. Čo všetko muselo v tú zimu skúsiť. Zostalo nažive len vďaka nevšednej starostlivosti našich ľudí. Najviac pomáhala žena hájníka Cyrila Zacharovského. Ľudia prinášali mlieko, cukor, iné potraviny, šaty, lieky, všetko, čo dieťa potrebovalo. Bývalá partizánska radistka Mária Kudinová bola neskôr riaditeľkou školy v obci Fedorovka (Bobrovský okres, Voronežská oblasť).

Po vojne sa zúčastnila v Žiline na prvomájovej manifestácii a uvidela tam heslo: „Nech žije Kudinová!“ A na torte, ktorú dostala Ninel, bol nápis: „Nech žije dcéra slovenských hôr!“

* * *

„Keď požiadali bývalého náčelníka Hlavného štábu partizánskeho hnutia na Slovensku Alexeja Nikitoviča Asmolova, aby povedal čosi zaujímavé o povstaní, riekol: „Najpríjemnejšou spomienkou na tie roky je slovenský národ. Pamätám sa na mnoho prípadov, keď v boji Slováč zakryl pred guľkami Rusa alebo Maďara, keď nám roľníci dávali posledný kúsok chleba. Samozrejme, aj my sme pomáhali, čím sme len mohli.“

Keď sa prehľadám vo svojom archíve a hľadám na fotografie bojových druhov, spomínam si na náš spoločný boj za slobodu. Spomínam si na Slovákov, obyvateľov osád a dedín v oblastiach našej bojovej činnosti. Ťažko vymenovať všetkých našich priateľov, ale ani na jedného z nich nikdy nezabudnem.“

Výňatky z knihy genmjr. Františka Novaka Víťazné salvy

Stretnutie Poliakov s Červenou armádou

Obyvatelia Poľska vítali s nadšením Červenú armádu, ktorá oslobodila ich krajinu v roku 1945. Vojaci boli totiž predzvestou konca vojny. Novinárom to uviedol legendárny rozvedčík Alexej Boťan, ktorý v januári 1945 viedol operáciu na záchranu Krakova pred jeho zničením nacistami.

„Všetci sa na to naozaj tešili, pretože partizáni sú jedna vec a Červená armáda je vec druhá. Ľudia boli veľmi natešení, že vojna sa čoskoro skončí. S entuziazmom vítali Červenú armádu, myslím tým obyvateľstvo,“ povedal.

Spresnil však, že predstavi-

telia Zemskej armády „neboli spokojní“ z príchodu Červenej armády, pretože plánovali, že Poľsko si oslobodia sami. (Zemská armáda – Armia Krajowa – bola polovojská formácia vytvorená v roku 1942 z iniciatívy poľskej exilovej vlády, ktorá našla útočisko

v Londýne a považovala sa za poľské ozbrojené sily. Jej kostru tvorili bývalí dôstojníci poľskej armády. Mala za cieľ navrátenie predvojnovnej poľskej štátnosti pomocou USA a V. Británie)

Dvojaká hra

Sovietsky zväz bol Zemskou armádou považovaný za situačného spojencu v boji proti Nemecku. Jej plány teda zahrňovali aj povstanie proti ZSSR s cieľom vrátiť pod moc Poľska všetky územia, ktoré k nemu patrili pred rokom 1939, ale legálne a v súlade s normami medzinárodnej diplomacie.

V skutočnosti však Zemská armáda hrala dvojakú hru. Existujú totiž dokumenty, ktoré dokazujú, že Londýn s pomocou armády tajne oponoval Sovietskemu zväzu, svojmu spojencovi v koalícii, proti Hitlerovi. Vie sa, že príslušníci Zemskej armády, ktorí boli vysielaní britskými špeciálnymi službami, bránili postupu

Červenej armády na západ a za jej chrbtom uskutočňovali podvratnú činnosť, vrátane zabíjania sovietskych vojakov a dôstojníkov.

Dňa 19. januára sme si pripomenuli 75. výročie oslobodenia poľského mesta Krakov Červenou armádou. Hitlerove velenie tu chcelo uskutočniť pascu a Krakov zatopiť spolu s obyvateľmi a sovietskymi vojakmi. Nepodarilo sa to vďaka operácii, ktorú vykonali práve sovietski partizáni pod vedením Boťana.

Oslobodenie Krakova

Fašisti si urobili sklad výbušnín zo zámku Jagelovcov. Sovietski partizáni ho vyhodili do vzduchu so všetkým, čo v ňom bolo. Všade dookola boli rozmetané budovy... Nemci sa sem prišli prezbrojiť, no už nebolo čím, spomínal Boťan.

Povedal, že „veľmi dobré vzťahy sa mu podarilo naviazať s miestnym podzemím“ kvôli tomu, že vedel ich reč. Našiel Poliaka, ktorý pracoval

v zámku a súhlasil, že ho podmiňuje. Do vzduchu tým vyletia všetky tam uskladnené výbušniny, s pomocou ktorých mala byť vyhodená hrádza, s vodou z ktorej mal byť Krakov zatopený.

„Týmto som nedovolil Hitlerovi zničiť Krakov. Už ho nemal čím zničiť,“ dodal Boťan, ktorý sa v roku 2007 stal za tento čin Hrdinom Ruska.

Oslobodenie Varšavy

Dva dni pred výročím oslobodenia Krakova sme si pripomenuli (17. 1.) 75. výročie oslobodenia Varšavy sovietskymi vojskami (počas visliansko-oderskej operácie). Červenej armáde to umožnilo výrazne pokročiť smerom k nemeckým hraniciam a zohralo to aj dôležitú úlohu v povojnových vzťahoch ZSSR s Poľskom. Predsedníctvo Najvyššieho sovietu ZSSR zriadilo medailu Za oslobodenie Varšavy, ktorá bola udelená vyše 690 tisíc účastníkov bojov o hlavné mesto Poľska.

Podľa ruskej tlače, snímka tlačový výbor SVR Ruska

Hitlerjugend z bielej emigrácie

Jedným zo symbolov Tretej ríše sa stal „Hitlerjugend“. Bola to organizácia, ktorá vplývala na mozog nemeckých školákov pronacistickou propagandou. Málokto však vie, že v Hitlerovej ríši existovala podobná organizácia aj z ruských dorastencov.

Aj keď Hitler považoval Slovanov za podľudí, emigranti-bielogvardejci neopúšťali Nemecko pri jeho nástupe k moci. V 1930-tych rokoch ich tam žilo asi 50 tisíc.

NSDAP, v snahe zvýšiť počet svojich stúpcov, pritiahla k sebe aj ruskú mládež. Stranícki funkcionári najskôr požiadali o pomoc generála Vasilija Viktoroviča Biskupského, jedného z najvýraznejších predstaviteľov ruskej emigrácie v Nemecku, ktorý bol Hitlerovým stúpcom už od 1920-tych rokov a po „Pivnom puči“ ho dokonca ukryl vo svojom byte.

Založením „Nacionálnej organizácie ruskej mládeže“ (NORM) sa zaoberal Biskupského stúpec Sergej V. Taborickij, známy tým, že svojho času zastrelil politika Vladimíra Nabokova, otca spisovateľa V. V. Nabokova (pseudonym Vladimír Sirin).

Taborickij bol oddávnym stúpcom nacizmu a stal sa hlavou NORM. Hoci zakrýval to, že jeho matka bola Židovka, ktorá konvertovala na pravoslávie. Istý čas stál na čele NORM kpt. Viktor Larionov, ktorý v 1930-tych rokoch vytvoril nacistickú organizáciu „Biela Idea“.

Sídlo ruského Hitlerjugendu bolo na berlínskej Elsholzstrasse, kde sa spojila s väčšinou ruských mládežníckych organizácií. Chlapci a dievčatá cvičili gymnastiku, pochodovali, pobývali v táborech, chodili na prednášky. Ich uniformy mala „ruský kolorit“. Najväčšiu aktivitu však prejavovali tí členovia NORM, ktorých rodičia pricestovali do Nemecka až po roku 1933. Z tých sa stali aj ideoví nacisti.

Najaktívnejšia propaganda národného socializmu v rusko-nemeckých nacistických kruhoch odštartovala v roku 1941 po prepadaní ZSSR. Ruským dorastencom bolo vysvetľova-

né, že po nezvratnom a rýchlym víťazstve budú to oni, kto obsadí hlavné posty v novom Rusku, oslobodenom od komunistov. Spomedzi chovancov NORM Abwehr vyberal pre seba aj diverzantov, ktorých posielal na územie ZSSR. Niektorí z nich stihli popracovať aj s generálom A. Vlasovom.

Napriek všetkému sa organizácia NORM postupne zmenšovala, odchádzali jej stúpcoci. Naposledy sa posledných 35 účastníkov zišlo v tábore v Rakúsku v roku 1944. Po tom, ako Červená armáda vstúpila na územie Tretej ríše, mnohí členovia padli do rúk NKVD a boli poslaní do Gulagov. Niektorí z predstaviteľov NORM dožili v Mníchove, iní v Argentíne a stopy niektorých sú stále neznáme. Podľa militaryexp.com, 12. 1. 2020

Čo sa stalo s Jesse Owenom, černošským olympionikom 1936...?

...ktorý na stupni víťazov odmietol nacisticky pozdraviť Adolfa Hitlera?

Na tejto snímke olympijský víťaz Jesse Owen verejne odmietol nacistickým spôsobom pozdraviť Adolfa Hitlera a namiesto toho si zvolil vojenský pozdrav. Japonec na 2. mieste dvíhol ruku v nacistickom štýle hneď po urobení tohto záberu.

Čo sa teda stalo s americkým bežcom po tejto berlínskej olympiáde? Nič. Owen sa vrátil domov a žil svojím obyčajným životom. I tam sa však stretal s rasovou diskrimináciou. Vraj sa nemohol ubytovať vo všetkých hoteloch, nebol obslužený vo všetkých reštauráciách... Isté je, že černoši mali v USA do 60-tych rokov minulého storočia problém odviezť sa s belochmi v jednom autobuse.

Letná olympiáda v Nemecku v roku 1936 mala dokázať prevahu árijskej rasy nad ostatnými, lenže Jesse Owen tam porazil všetkých nemeckých športovcov. Bez ohľadu na to, ako ich vebila nacistická propaganda.

Keď Owen vyhral svoje zlaté medaily, Adolf Hitler mu verejne odmietol podať ruku. Owen mu to vrátil a nacisticky ho nepozdravil.

Yandex.ru, 8. 1. 2020

Viete, že...?

...Slovenský štát sa od samého počiatku zaviazal viesť nielen zahraničnú, ale aj obrannú politiku v súlade so záujmami nacistického Nemecka?

Vyplyvalo to z tzv. ochrannej zmluvy s Nemeckom z 18.–23. marca 1939.

Nemecko na základe toho Slovensku síce akože garantovalo **politickú nezávislosť a územnú integritu**, lenže na západe Slovenska bolo vytvorené ochranné pásmo (ohraničené východnými svahmi Malých Karpát, Bielych Karpát a Javorníkov), kde si nemecká armáda mohla zriaďovať „vojenské objekty a držať ich obsadené silou, ktorú pokladá za potrebnú“.

Ochranná zmluva mala veľký dopad aj na charakter novej armády, ktorá sa podľa článku 3 mala budovať v úzkej zhode s nemeckou.

(Takto charakterizuje suverenitu Slovenska v tých rokoch historik Igor Baka v knihe „Slovenská armáda vo vojne proti Sovietskemu zväzu a slovensko-nemecké vzťahy 1941–1945“.)

...v čase obsadenia nemeckou armádou Čiech, Moravy a jej postúpenia na západné Slovensko vznikli nejasnosti ohľadne budúceho postavenia Slovenska?

Hlavné veliteľstvo brannej moci (OKW – Oberkommando der Wehrmacht) spolu so Zahraničným úradom (Auswärtiges Amt, ríšske ministerstvo zahraničia) spočiatku totiž presadzovalo anexiu obsadeného územia. Zvyšok sa mal ponúknuť Maďarsku a Poľsku, ktoré bolo potrebné získať na ústupky v otázke odstúpenia Slobodného mesta Gdaňsk a koridoru do Východného Pruska.

Tento zámysel Nemecka bol otvorený v súlade so zahraničnou politikou tak Nemecka, ako aj Maďarska a Poľska, čiže tie o plánovanej anexii slovenského územia vedeli, o čom koncom decembra 2019 predložil archívne dôkazy ruský prezident Vladimír Putin.

...asi najefektívnejšia obrana povstaleckého frontu sa ukázala byť v obrannom podúseku Biely Potok, pod velením mjr. Miloša Vesela, ktorej jadrom sa stal vrch Ostrô?

Bolo tu odrazených až 14 nemeckých útokov, ale výšinu nacisti (od 15. 9. 1944) natrvalo ovládli až 23. 10. 1944. Povstalecká obrana tu musela byť účinná preto, lebo cez Revúcku dolinu bol možný najrýchlejší postup útočníkov do centra SNP – B. Bystrice.

Na tomto úseku najskôr útočil zosilnený prápor Schäfer, ktorý bol 8. 10. 1944 vystriedaný bojovou skupinou zloženou z divízie Tatra, práporu školy leteckých pozorovateľov a delostreleckej batérie 18. SS divízie. V rámci prípravy generálnej ofenzívy proti SNP sem dorazila trestanecká brigáda SS Dirlewanger, ktorá sa „preslávila“ už pri potláčaní Varšavského povstania.

Záverečné boje v tomto priestore trvali až do 28. 10. 1944.

...úzkokolažná železnica Korytnička, spájajúca Ružomberok s vtedy vyhlásenými kúpeľmi v Korytnici nad Liptovskou Osadou, získala osobitný význam a vchlas práve počas SNP?

Od jeho začiatku slúžila ako evakuačná a zásobovacia trasa, ktorú nemecká armáda nevedela prerušiť, hoci sa jej podarilo ukoristiť lokomotívu. Dočasne bola preto trať nútená fungovať samospádom od Liptovskej Osady do Bieleho Potoka a konešprežnou prepravou prázdnych vozňov nazad.

Začiatkom októbra 1944 sa v spolupráci s lesnou správou podarilo zaistiť obojsmernú motorovú prepravu – akúsi drezinu s benzínovým motorom. Zásoby a mužstvo mohli byť prepravované až k Bielemu Potoku, ranení alebo striedaní vojaci a evakuovaní civilisti až do Liptovskej Osady alebo ďalej do Korytnice, kde sídlila vojenská nemocnica.

Vďaka tejto improvizácii sa Korytnička stala povstaleckým unikátom – ako jediná povstalecká trať fungovala prakticky až do skončenia frontových bojov SNP.

...že prvým moravským mestom, ktoré oslobodili československí vojaci, bol Vsetín (4. mája 1945)?

Ráno tu vypuklo povstanie, pripravené a zorganizované partizánmi z brigády Jana Žižku. Povstalcami sa podarilo narušiť nepriateľskú obranu, zabrániť ničeniu objektov, nadviazať spojenie s našimi jednotkami a priviesť ich do mesta cez neporušené mosty na rieke Bečve.

Čs. jednotky obsadili mesto tak rýchlo, že sa z neho nepodarilo ujsť ani jednému nemeckému vojakovi, spomína v knihe Víťazné salvy genmjr. František Novek.

A. Mikundová a – r –

• **Banská Bystrica Fončorda „B“:** Ján Štilla 96 rokov.

• **Banská Bystrica – Fončorda, gen. I. Gibalu:** Janka Omelková 30 rokov.

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Anastázia Krahulcová 84 a Ing. Bernard Pekár 83 rokov.

• **Banská Bystrica, Tr. SNP, Jána Rýsa:** MVDr. Ján Jagoš 60 rokov.

• **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Zdenko Rusko 75 rokov.

• **Bardejov 1:** Mária Ščerbová 91 a Anna Cidilková 82 rokov.

• **Bardejov 2:** Jozef Švec 87 a Mária Mlejová 85 rokov.

• **Bardejov 3:** Mária Hudáková 85, Anna Kažimirová 82, Mária Zajacová a Vlasta Fodorová 75, Viera Lepková, Margita Lišivková a František Šmilňák 70, Ing. Ján Kapec 65 a Mária Hudáková 55 rokov.

• **Bardejov 4:** Marta Vachová 75 a Agáta Šafranková 75 a Mária Suraňová 70 rokov.

• **Bánovce nad Bebravou:** Július Kusý 94 rokov.

• **Bratislava 12:** Františka Mlyneková 89 a Ing. Vladimír Petrátur 87 rokov.

• **Bratislava – Petržalka, Jána Bulíka:** Veronika Pumová 70 rokov.

• **Bratislava 29:** Lýdia Rukavicová 82 a Daniela Francová 60 rokov.

• **Brezno:** Alžbeta Maculová 84 a Mariana Jurošová 60 rokov.

• **Cigelpka:** Dušan Pribula 70 rokov.

• **Čaňa:** Dana Kruparová 55 a Ing. Peter Želinský 60 rokov.

• **Čierny Potok:** Ondrej Kurek 55 rokov.

• **Čičmany:** Vladimír Gábel 50 rokov.

• **Egreš:** Júlia Kosiaková 65 rokov.

• **Hažlín:** Mária Marcinová 87 rokov.

• **Hnúšťa:** Júlia Selčanová 89 a Zdenka Brádnanská 50 rokov.

• **Hrabské:** Verona Draganová 93 rokov.

• **Hrachovo:** Ján Suja 65, Ľubica Šarkanová 65, Ondrej Knechta 55 a Ondrej Kvietok 55 rokov.

• **Chmeľová:** Jozef Havriš 75 rokov.

• **Chotča:** Rastislav Hančák 65 rokov.

• **Jarabina:** Mária Kovalčíková 82, Jozef Janoščík 70 a Mária Dzadiková 60 rokov.

• **Kežmarok:** Adelaida Plattová 87 rokov.

• **Klenovec:** Zuzana Medveďová 94, Mária Štefániková 89, Margita Bálintová a Mária Paľová 86 a Viera Nemergutová 70 rokov.

• **Kokava nad Rimavicou:** Darina Bamburová 70 rokov.

• **Kolačno:** Dušan Belis 55 rokov.

• **Košice KVP:** Mgr. Ján Bič 75 rokov.

• **Košice Sever:** Etela Frániková 70 a Mgr. Soňa Šimková 65 rokov.

• **Kráľovský Chlmec:** Stanislava Boršošová 60 rokov.

• **Lenártov:** Michal Petrek 84 rokov.

• **Lipany:** Anna Černická 65, Dušan Hromják 55 a Slavomír Pavlovský 50 rokov.

• **Liptovská Teplička:** Juliana Bohunčáková 91 rokov.

• **Liptovský Mikuláš:** Ing. Marián Ždila a Ing. Ján Kramár 60 a Peter Durnota 40 rokov.

• **Lovinobaňa:** Želmíra Ábelovská 75 rokov.

• **Lučenec II.:** Dáša Zoková 83 rokov.

• **Martin – Stred:** Milan Mišura 80 a Luba Tomčányiová 70 rokov.

• **Medzibrod:** Valéria Haviarová 88 a Vlasta Huťková 60 rokov.

• **Medzilaborce:** Anna Šmigová 89, Vasil' Jacečko 65 a Marián Hamadžak 55 rokov.

• **Michalany:** Alžbeta Kudrecová 92 rokov.

• **Myjava:** Ján Martiš 86 a Jarmila Košnárová 65 rokov.

• **Nitra – Dolné mesto:** Veronika Balážová 99 rokov.

• **Nová Baňa:** Anton Bratko 83 rokov.

• **Ostrý Grúň:** Anna Šopová 65 rokov.

• **Parchovany:** Alžbeta Koscelanská 96 rokov.

• **Poltár:** Iveta Švarcbacherová 60 rokov.

• **Považská Bystrica:** Božena Kulanová 84 rokov.

• **Prašník:** Juraj Obuch 70 rokov.

• **Prievidza:** Paulína Gregorová 94 rokov.

• **Prievidza pri HNB:** Zdenka Žiaková 70 rokov.

• **Rimavská Sobota 2:** Eva Repášová 85, Danica Lukáčová 70 a Juraj Koniar 65 rokov.

• **Rimavská Sobota, J. Bolfíka:** Gabriela Planková 70 rokov.

• **Sečovce 2:** Anna Bajusová 89 rokov.

• **Senec:** Emília Vrbiarová 81 rokov.

• **Spišská Nová Ves:** Ján Ondrejko 97, Magdaléna Kmecová 95, Mária Mlynárová 85, Emil Kešelák 80 a Mária Centková 70 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Jaroslav Zelený 70 rokov.

• **Staré Hory:** Anna Longauerová 89 a Ivan Halama 77 rokov.

• **Staškovec:** Michal Oleárik 70 a Igor Rudý 65 rokov.

• **Stráňavy:** Ján Betka 70 rokov.

• **Svidník:** Ján Kurečko 82, Andrej Mindek 70 a Pavol Magera 50 rokov.

• **Šarišské Jastrabie:** Michal Lazar 70 rokov.

• **Tokajik:** Jozef Pán 80 rokov.

• **Topoľčany 1:** Irena Hupková 90, Emília Žemberová 87 a Anastázia Stanková 86 rokov.

• **Trebišov 1:** Emília Gibová 84 rokov.

• **Trebišov 3:** Michal Siedlecký 85 rokov.

• **Trenčín:** Magdaléna Babiaková

88, Rozália Šrámeková 85, Mária Chudíková 83, Anna Kovačková 82 a Ing. Ján Dibala 80 rokov.

• **Trenčianske Teplice:** JUDr. Jozef Opet 65 rokov.

• **Utekáč:** Julka Juricová 80 rokov.

• **Vagríne:** Jozef Jurčišin 70 rokov.

• **Veľaty:** Bernadeta Havrilová 65 rokov.

• **Vráble:** Anna Miháliková 82 a Jozef Šrank 80 rokov.

• **Zlatá Baňa – Sekčov:** Jolana Kračunovská 75 a František Košč 90 rokov.

• **Želiezovce:** Jozef Tokarčík 81 rokov.

• **Žiar nad Hronom:** Anna Harachová 92 a Klára Keglovičová 75 rokov.

• **Žilina 1:** Božena Krupová 85 rokov.

• **Žilina 2:** Emília Tulcová 70 rokov.

• **Žilina 13:** Štefan Pelikán 85 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

100-ročný jubilant

Plk. v. v. Michal Vajnagi sa narodil 26. januára 1920 v Nedeľi Zakarpatskej oblasti v Tačevskom regióne ZSSR.

V júni 1940 sa dostavil k odvodu na vojenskú základnú službu do maďarskej armády, čo rázne odmietol. A tak 12. júna 1940 ešte s dvoma kamarátmi ilegálne odišli cez Karpatské Poloniny do ZSSR na územie bývalého Poľska, ktoré bolo obsadené Červenou armádou.

Za ilegálny prechod hraníc ZSSR musel pracovať 3 roky v pracovných táboroch. Po rôznych peripetiách a premiestňovaní v jednotlivých lágroch dostalo sa mu pracovať aj vo vojenských lágroch.

Koncom apríla 1944 boli naše jednotky premiestnené do priestoru Černoviec na reorganizáciu. Tam bol vybraný do dôstojníckej školy. Začiatkom mája 1944 odišiel do Riazanského pechotného učilišťa K. J.

Vorošilova. V septembri 1944 ukončil učilište a bol menovaný do prvej dôstojníckej hodnosti ako podporučík. Hneď odišiel na front do Duklianskeho priestupku. Tam bol zaradený ako veliteľ čaty 45 mm protitankových kanónov. Po ochorení veliteľa roty bol poverený prevzatím jeho funkcie. Pri L. Mikuláši bol ranený. V rokoch 1947 až 1948 sa zúčastnil bojov proti banderovcom.

Po oslobodení ČSR sa stal vojacom z povolania, slúžil v Technickom učilišti v Liptovskom Mikuláši ako politický pracovník. Slúžil aj v iných útvaroch vtedajšej ČSLA a nakoniec sa stal administratívnym pracovníkom OVS v Spišskej Novej Vsi, odkiaľ odišiel do dôchodku.

Za svoju odbojovú činnosť

v 2. svetovej vojne bol mnohokrát vyznamenaný sovietskymi a ruskými medailami a celým radom československých a slovenských vyznamenaní. Najviac si z nich váži Československý vojnový kríž 1939.

V týchto dňoch si Michal Vajnagi prevzal Pamätnú hviezdu SR a ÚR SZPB mu udelila najvyššie vzájomné vyznamenanie, medailu Za vernosť. **Ján Dulaj**

Odišiel výnimočný človek

V piatok 10. januára 2020 sa tragicky zranil náš veľmi aktívny člen SZPB Jozef Lipták. Pošmykol sa na zľadovatenom chodníku pred magistrátom mesta Košice tak nešťastne, že upadol do kómy. V pondelok 13. 1. 2020 na následky zranenia mu dotieklo jeho pomerne mladé 59-ročné srdce.

Jozef Lipták bol v Košiciach, pre svoj neustály úsmev, charizmu, ochotu vždy pomôcť, poradiť, vybaviť všetko možné aj nemožné, veľmi známy a veľmi obľúbený. Vo výbore ZO SZPB Košice-Juh zastával funkciu podpredsedu, bol aj členom oblastného výboru SZPB Košice. Podieľal sa na organizovaní všetkých akcií našej ZO SZPB, ktorých sa nielen aktívne zúčastňoval, ale propagoval ich aj v dvojtýždenníku Bojovník.

Jozef Lipták mal veľmi široké pole pôsobnosti. Úzko spolupracoval s Komisiou kultúry, športu, mládeže a propagácie samosprávy pri MČ Košice-Juh, kde organizoval a aktívne sa zúčastňoval rôznych kultúrnych a športových akcií. Bol pravidelným prispievateľom do Informačného spravodajcu MČ Košice-Juh „JUŽAN“.

Ako bývalému aktívnemu hasičovi bola Jozefovi Liptákovi srdcovou záležitosťou Hasičská dychová hudba Košice, ktorej bol manažérom. Umelecký ve-

dúci a dirigent hudobného telesa Emil Fajta veľmi ťažko znáša jeho nečakaný odchod. „Je to neskutočná strata pre náš kolektív, bol dušou dychovky. Vybavoval za nás všetky tie papierováčky, faktúry a iné veci,“ povedal.

Lútosť vyjadrila na sociálnej sieti aj starostka mestskej časti Nad Jazerom Lenka Kovačevičová, ktorá bola s Jozefom blízka priateľka: „Vždy mi s humorom hovoril, keby som mohol, presťahujem sa z Juhu na Jazero, lebo je najkrajšie. Bol tam, kde sme boli my, bol to náš adopto-

vaný Jazerčan. Zomrel tragicky a nezmyselne! Joli, budeš nám mnohým chýbať.“

Pomáhať druhým mal Jozef Lipták v sebe zakódované. Pre 77-násobného darcu krvi a držiteľa Jánskeho plakety bolo príznačné, že pomohol aj po svojej nečakannej smrti a to dvom ťažko chorým pacientom, ktorým zachránil život transplantáciou obličiek.

Na poslednú rozlúčku s nebohým Jozefom Liptákom v Košickom krematóriu dňa 18. 1. 2020 prišlo okrem členov SZPB aj veľmi mnoho jeho známych, priateľov a kolegov. Predstavitelia mesta Košice, mestských častí a spoločenských organizácií si ho prejavmi pripomenuli, uctili a rozlúčili sa s ním.

Veľmi milé, nečakané až dojímavé prekvapenie čakalo účastníkov pietneho aktu kladenia vencov z príležitosti 75. výročia oslobodenia Košíc na druhý deň, 19. januára. Rodinní pozostalí Jozefa Liptáka obložili celý pamätník sovietskych osloboditeľov na námestí kvetmi a kyticami z pohrebu. Za tento ich šľachetný a spontánny čin im patri veľké poďakovanie.

Češť pamiatke člena našej základnej organizácie.

Dušan Rybanský, predseda ZO SZPB Košice-Juh

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Banská Bystrica – Radvaň:** s 81-ročnou Matildou Maruniakovou.

■ **Dobšiná:** so 68-ročnou Hedvigou Hajdukovou a s 87-ročnou Emíliou Rozložníkovou.

■ **Partizánske:** s 86-ročnou Máriou Solíkovou.

■ **Trenčín 1:** so 61-ročným Stanislavom Krčmárikom a s 85-ročným Michaellim Žarkom.

Češť ichnehynúcej pamiatke!

85-te narodeniny nášho Andreja Gramatu

Npráv. v. v. Andrej Gramata sa narodil 19. januára 1935 v Malej Polane v okrese Humenné.

Po ukončení ľudovej školy a meštianky v roku 1950 odišiel na učňovku vyučiť sa za strojného zámočníka do Ostravy. Po vojenskej základnej službe vstúpil do armády v Kroměříži v roku 1954 a odvtedy až do roku 1994, kedy odišiel do dôchodku, prešiel rôznymi vojenskými útvarmi ČSLA, ČSA, ale aj Armády SR. Aktívnu činnosť ukončil vo vojenskom útvaru v Michalovciach.

Počas pôsobenia bol vyznamenaný medailou Za službu vlasti a Pamätným krížom Náčelníka GŠ ASR III. stupňa. Udelené mu boli aj zväzové vyznamenania, medaila M. R. Štefánika a kpt. Jána Nálepku i diplom predsedu ÚR SZPB. Je tiež držiteľom českých vyznamenaní od ČSBS a Čs. obce legionárskej.

A. Gramata je od roku 1987 členom ZO SZPB Michalovce, pričom 10 rokov bol jej predsedom. V rokoch 2007–2018 bol členom Predsedníctva OblV SZPB Michalovce.

Aktívne sa podieľal najmä na organizovaní pietnych aktov a súťaží pre mládež a žiakov ZŠ. S manželkou, taktiež dlhoročnou členkou SZPB, bol pravidelným účastníkom všetkých celoslovenských osláv výročí SNP,

Dňa víťazstva nad fašizmom, Dňa hrdinov KDO, osláv v Kalinove i pietnych aktov v Tokajíku. Miestne pamätné dni v okresoch Sobrance a Michalovce boli pre neho samozrejmosťou.

Vo svojej protifašistickej činnosti nikdy nezabúda pripomínať, čo sú to hrôzy vojny, i ako máme byť vďační za oslobodenie Červenou armádou spod područia nemeckého nacizmu. Nepretržite zdôrazňuje, že mier si musíme chrániť ako oko v hlave a pripomína slová generála L. Svobodu: „Nikdy nesmieme zabudnúť, ako sme slobodu ľahko stratili, ale ako veľmi ťažko a za cenu nesmiernych obetí sme ju vybojovali späť.“

Oblasťný výbor SZPB Michalovce navrhol udeliť svojmu jubilantovi pri 85. narodeninách medailu „Za obetavú prácu“, ktorá je našim vyjadrením úcty a vďaky za 33 rokov zvelaďovania nielen ZO SZPB Michalovce, ale aj celého SZPB. Za čo bol neraz ocenený pamätnými plaketami a ďakovnými listami od Predsedníctva OblV SZPB Michalovce, od primátora Michaloviec i od prednostky Okresného úradu Michalovce.

Andrej náš drahý, sme radi, že si sa v zdraví dožil 19. januára 2020 krásneho životného jubila-

lea 85 rokov medzi nami odbojarmi v okresoch Michalovce a Sobrance. Prajeme ti v prvom rade najpevnejšie zdravie, aby si ešte veľa rokov bol nápomocný pri riešení potrieb činnosti našej organizácie. Želáme ti aj trochu šťastia a nesmiernej lásky od svojej rodiny tak, aby každý deň tvojej krásnej jesene života začínal optimizmom a radosťou z každého prežitého dňa medzi svojim drahými a tvojimi odbojarmi. Tvoje slová o trvalom mieri nech sú splnené do poslednej bodky.

Vďaka ti Andrej za výborne odvedenú prácu v našej oblastnej organizácii na prospech celého SZPB.

Marián Lukáč, tajomník OblV SZPB Michalovce

Živijó, mnoga lieta, Janko

V týchto dňoch oslávil 75. narodeniny RSDr. Ján Hamar z Levic. Syn priameho účastníka SNP, väzňa zajateckého tábora v Nemecku, po vojne vojaka z povolania, ale aj predsedu OV SZPB v Leviciach. Takže náš jubilant mal z čoho vychádzať, na čo nadväzovať. Z domu, od otca, si niesol obdiv a úctu k bojovníkom za slobodu, ako aj k našim osloboditeľom.

Už ako učeň v SOU SES SMK Tlmače bol aktívnym predsedom celoškolského výboru ČSM. Neskôr stál pri zrode SZM na pracovisku i v okrese. Jeho pôsobenie v robotníckom prostredí a vplyv rodinnej výchovy v ňom prehlbovali úprimné sociálne cítenie, vlastenectvo a internacionalizmus, ktoré sú jeho celoživotným krédom a kompasom v konkrétnych činoch. Po celý život pracoval s ľuďmi a pre ľudí.

Už štvrté volebné obdobie je predsedom Oblastného výboru SZPB v Leviciach a druhé volebné obdobie aj členom ÚR SZPB.

Podstatnou mierou sa pričínil o také viditeľné úspechy, ako bolo opätovné inštalovanie trvalej expozície v Dome bojovej slávy v Kalnej nad Hronom (po Novembri 1989 bola zrušená), or-

ganizovanie (dnes už na krajskej úrovni) každoročných pietnych spomienok na počesť začatia Bratislavsko-brnianskej operácie Červenej armády na Hrone v marci 1945. O nej zabezpečil aj obsahovú a organizačnú prípravu celoslovenského seminára pre lektorov oblastných výborov SZPB priamo v Kalnej nad Hronom. Zaslúžil sa aj o obnovu Pamätníka Červenej armády na Vápniku (Šiklóši) v Leviciach. Dlhodobu patrí medzi najaktívnejších lektorov SZPB, rád chodí medzi mládež.

Nevypýchajúcou je jeho iniciatíva a dobrý prístup k ľuďom, ich získavanie pre prácu v SZPB.

Janko, kolektív tvojich spolupracovníkov ti aj touto cestou srdečne blahožela k narodeninám, praje najmä zdravie, rodinnú pohodu, aby si v aktivitách v našom Zväze pôsobil ešte po ďalšie roky.

Jozef Výboch, podpredseda OblV SZPB v Leviciach

Blahoželenie k jubileu

V týchto dňoch sa okružného životného jubilea, 70 rokov, dožíva členka výboru ZO SZPB v Želiezovciach Mgr. Gizela Bystrická, dcéra priameho účastníka SNP Jozefa Bystrického zo Zbrojníkov, ktorý bol po Povstaní väznený v zajateckom tábore v Muhlberegu.

G. Bystrická celý život pôsobila ako učiteľka ZŠ. Svojich

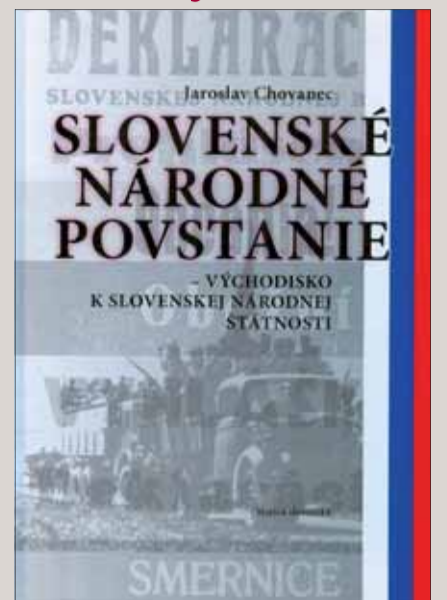
žiakov v predmetoch slovenský jazyk – výtvarná výchova

pripravovala do olympiád a súťaží, vychovávala ich k vlastenectvu a úcte k odkazu bojovníkov SNP a 2. svetovej vojny.

Viac funkčných období je aktívnou členkou výboru ZO SZPB. K životnému jubileu jej aj touto cestou srdečne blahožela. **Výbor ZO SZPB v Želiezovciach**

Kniha: SNP – východisko k slovenskej národnej štátnosti

Môj dlhoročný osobný priateľ Prof. JUDr. Jaroslav Chovanec, CSc. et. Dr. h. c., napísal k 75. výročiu SNP pozoruhodnú knihu „Slovenské národné povstanie – východisko k slovenskej národnej štátnosti“. Kniha vyšla vo vydavateľstve partnera nášho zväzu vo Vydavateľstve Matice slovenskej.

Myslím si, že táto kniha by nemala chýbať v knižničke žiadneho hrdého Slováka a osobitne funkcionára a člena SZPB. Autor ju venoval svojmu otcovi Jánovi Chovancovi (nar. 1913) a otcovi manželky Jozefovi Ábelovi (nar. 1910), ktorí sa na základe mobilizácie aktívne zapojili do SNP.

Kto je profesor Chovanec? Je to ústavný právnik, vysokoškolský pedagóg, publicista a spisovateľ literatúry faktu. Dnes publikoval viac ako 65 vedeckých monografií, 28 vysokoškolských skript, 235 pôvodných vedeckých štúdií a článkov v domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch. Niektoré jeho práce boli preložené a publikované v anglickom, francúzskom, nemeckom, maďarskom, ukrajinskom a českom jazyku.

Profesor J. Chovanec sa aktívne zúčastnil na príprave Ústavy SR, ako člen Komisie Predsedníctva SNR.

Pri príležitosti Dňa Ústavy SR mu prezident Slovenskej republiky v roku 2008 udelil štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za rozvoj vedy a vzdelania.

Jaroslav Chovanec v rokoch 1969 až 1971 pôsobil ako redaktor Bojovníka a člen jeho redakčnej rady.

Spomenutá publikácia rozoberá a hodnotí dokumenty a udalosti súvisiace s prípravou, vznikom, priebehom a odkazom SNP. Na základe najnovších poznatkov našej historiografie poukazuje na presadenie slovenskej národnej štátnosti do obnovenej ČSR. Zdôrazňuje štátoprávny odkaz Povstania a jeho premietnutie do Košického vládneho programu, Ústavy ČSR 9. mája 1948 (Ústava ČSR z roku 1960 odkaz SNP nerešpektovala), do ústavného zákona o česko-slovenskej federácii a po novembri 1989 do vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

Záujemcovia sa môžu s publikáciou oboznámiť aj na: www.vydavatel.sk.

Jozef Petráš

DORUČENÉ PO UZÁVIERKE

Budeme zvelaďovať pamätníky

Dňa 28. januára 2020 sa na Úrade vlády SR konalo stretnutie delegácie ÚR SZPB vedenej predsedom SZPB Pavlom Sečkárom a predsedom vlády SR Petrom Pellegrinim a členmi vlády.

Predmetom rokovania bolo hodnotenie aktuálneho stavu pamätníkov, pomníkov, pamätných tabúl z obdobia národnooslobodzovacieho boja v 2. svetovej vojne, osobitne SNP a oslobodenia Slovenska. Mnohé pamätníky sa nachádzajú v zlom stave, preto **predseda vlády rozhodol vydať „Výzvu“** pre vlastníkov, predovšetkým pre samosprávne orgány, aby nahlásili svoje požiadavky na opravu alebo obnovu týchto pamätníkov.

Starostovia obcí, primátori miest majú možnosť získať na to mimoriadne finančné prostriedky.

Predseda SZPB na základe toho vyzval zväzové orgány, aby predložili konkrétne návrhy na zvelaďenie poškodených pamätníkov. Keďže išlo o operatívnu požiadavku, oblastným výborom bola elektronicky zaslaná informácia komu na Ministerstve vnútra SR majú obce a mestá, ako vlastníci pamätníkov, e-mailom poslať návrhy na opravu s predpokladaným rozpočtom.

Po rokovaní sa konala **tlačová konferencia predsedu vlády SR a predsedu SZPB**. Jej záznam sa nachádza na: <https://www.ta3.com/clanok/1174821/tb-p-pellegriniho-po-stretnuti-s-predstavitelmi-zvazu-protifasistických-bojovníkov.html>.

Ľudia chladnú

Ľudská teplota 36,6 °C už nie je norma. Vedci zo Stanfordskej univerzity totiž zistili, že od 19. storočia sa naša priemerná teplota znížila o takmer pol stupňa. Pred nimi to potvrdili britskí a švédski vedci. Teraz sa špecialisti snažia zistiť či ide o výsledok adaptácie, resp. či súčasné teplomery sú presnejšie?

V polovici 19. storočia nemecký lekár Carl Wunderlich denne 15 rokov meral teplotu svojich pacientov a metodicky si to zaznamenával. Svoje pozorovania zaznamenal do knihy „O teplote pri chorobách: príručka k medicínskej termometrii“.

Wunderlich dospel k poznatku, že zdravý človek nemá byť teplejší, ako 37 °C, ak má teplomer v ústach, a 36,6 °C ak ho má pod pazuchu. Jeho 500-stranovú príručku nikto doposiaľ nespochyboval. Až začiatkom 90-tých rokov 20. storočia sa zjavili iné údaje.

V roku 1992 americkí vedci testovali 148 dobrovoľníkov vo veku 18–40 rokov a zistili, že len pri 8-percentách z nich sa teplota drží na úrovni, ktorú stanovil Wunderlich. Ostatní ju mali nižšiu, navyše telesná teplota všetkých sa menila po celý deň. Napr., ak je ráno namerané 37,2 °C, tak človek je zrejme chorý. Večer môže byť znepokojivých až 37,7 °C.

O 10 rokov neskôr švédski vedci tieto závery potvrdili, dodajúc, že od čias Wunderlicha telesná teplota meraná orálne klesla na 36,6 °C. K rovnakým výsledkom dospeli vedci z Harvardskej univerzity, ktorí ich získali sledovaním 35 tisíc pacientov. Zároveň

veľ ustanovili, že telesná teplota zdravých ľudí môže byť podľa veku, pohlavia alebo rasy v rozmedzí 35,7–37,7 °C. Najhorúcejšími sa ukázali byť afroameričanky a najchladnejšími starší belosi. Za hranicu zvýšenej teploty sa považuje 37,5 °C.

A čo nedokonalosť starých teplomerov? Jeden má múzeum lekárskeho dejín vo Filadelfii. Vedci si ho overovali na niekoľkých dobrovoľníkoch. Ukázalo sa, že údaje tohto teplomeru sa odlišovali od súčasných o takmer pol stupňa.

Lenže vedci zo Stanfordskej

univerzity si predsa len myslia, že v predminulom storočí teplomery merali nemenej dobre ako tie súčasné, ibaže ľudia fakt ochladli asi o 0,4 °C. Tvrdia to na základe troch exaktných meraní veľkých skupín ľudí v rokoch 1862–2017. Prvú tvorilo 24 tisíc veteránov občianskej vojny, druhú 15 tisíc výsledkov výskumu národného zdravia a stravovania (1971–1975) a tretiu 150 tisíc Američanov z experimentov Stanfordských vedcov z rokov 2007–2017.

Priemerná teplota prvej skupiny bola najvyššia a tretej najnižšia. Teplotný ukazovateľ klesal každý rok o 0,003–0,0043 °C. Muži, ktorí sa narodili už v tomto storočí, mali teplotu nižšiu o 0,59 °C v porovnaní so začiatkom 19. storočia. Teplota súčasných žien je nižšia o 0,32 °C. Bez ohľadu na ich hmotnosť, výšku a rasu.

Vedci si to vysvetľujú tak, že ľudia sú v ostatných 150 rokoch omnoho zdravší. A, po druhé, že na telesnú teplotu môžu vplývať aj kondicionéry a systémy ohrevu, ktoré zachovávajú po celý rok približne rovnakú teplotu vzduchu. Organizmus teda nie je nútený míňať viac energie na termoreguláciu.

Podľa ria.ru, 16. 1. 2020

HISTORICKÝ KALENDÁR

12. február 1939 – V Nouzove pri Unhošti sa tajne zišli českí ministri gen. A. Eliáš, J. Havelka, L. Feierabend, V. Klumpar a ďalší. **Dohodli sa, že vojenským pučom sa zmocnia Slovenska!**

O tri dni oboznámili so svojím plánom všetkých ostatných českých členov vlády na schôdzi v Obecnom dome v Prahe [Durica M. S.: *Dejiny Slovenska...*, s. 391]. Keď niektorí z ministrov namietali, že takýto zákrok môže vyvolať neželateľnú reakciu v Berlíne, gen. Eliáš odpovedal, že sa s tým rúba: „*I kdyby měl Hitlerův zásah znamenat zánik Česko-Slovenské republiky, je pro nás výhodnější jako její konec vnitřním rozkladem...*“ Až tak hlboko českým predstaviteľom „ležala v žalúdku“ autonómia Slovenska.

13. február 1916 – V Paríži bola založená Česko-slovenská národná rada. Vznikla z Českého komitétu zahraničného, ako ústredný orgán zahraničného politického odboja.

13. február 1945 – Ďalší neúspešný pokus o prekonanie nemeckej obrany pri L. Mikuláši. Červenoarmejcom sa podarilo dobyť aspoň severný kraj Iľanova. Obec však nezískali.

21. na 14. februára 1945 – Legendárny prechod Nitrianskej partizánskej brigády cez front rozvodneným Hronom k Červenej armáde v priestore Orovnica – Tekovská Breznica pri Hronskom Beňadiku. Zahynulo tam 80 členov brigády a medzi nimi aj štyria bulharskí partizáni – vysokoškooláci.

14. február 1945 – Spojenci po prvý krát bombardujú Prahu. Konkrétne Pankrác, Nusle, Vinohrady... 152 bômb (niekde sa uvádza 250) zo 60 lietadiel B-17 Flyinf Fortress spôsobilo 701 mŕtvych a 1 184 zranených. Zničených bolo 183 domov a vyše 200 bolo poškodených. Bez prístrešia ostalo 11 tisíc Pražanov.

16. február 1945 – V Kežmarku sa koná slávnostná prehliadka 1. čs. tankovej brigády v ZSSR.

17. až 24. februára 1945 – Boj o hronské predmostie. Na Slovensku, aj v celej ČSR sa v oslobodzovacích bojoch iba v jednom prípade tri razy bojovalo o jeden a ten istý priestor. Podobnou situáciou bola opätovná strata L. Mikuláša, ale nikdy nešlo o stratu takého rozsiahleho priestoru, akým bolo hronské predmostie. Fašistické velenie tu stratilo 104 tankov, 86 samochodiek a 4 580 mužov.

18. február 1942 – Roty 11. pešieho práporu – východného sa sústredili v Tobruku.

18. február 1942 – Jednotky 1. čs. partizánskej brigády v Juhoslávii zviedli úspešný boj so silnou nemeckou hliadkou pri Jankovciach.

19. február 1945 – Hlavný štáb partizánskeho hnutia v ČSR prechádza pri Brezne cez front a v Mýte pod Ďumbierom sa spojil s Červenou armádou.

19. február 1945 – 1. paradesantný prápor 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády v ZSSR sa spojil s útočiacimi vojskami Červenej armády, čím brigáda fakticky prestala existovať.

19. až 20. február 1969 – V Bratislave sa po dvanástich rokoch konal ustanovujúci zjazd SZPB.

20. február 1981 – V Bratislave zomrel ekonóm, pedagóg a politik Imrich Karvaš, ktorý bol v rokoch 1939–1944 guvernérom Slovenskej národnej banky. Zároveň aj hospodársky zabezpečoval prípravu SNP.

21. február 1939 – Na prvom pracovnom zasadnutí Slovenského snemu predseda vlády Dr. J. Tiso predniesol jej programové vyhlásenie. Medzi iným povedal: „...*budujeme svoj štát, svoj nový štát, svoj slovenský štát. ...Nechceme byť a nebudeme otrokmi žiadnej ideológie, ktorá by nevyvierala z našej slovenskej tradície a ktorá by bola cudzia nášmu kresťanskému slovenskému charakteru.*“

21. február 1945 – Anglo-americké letectvo bombarduje Bratislavu.

22. február 1938 – Hitler požaduje pripojenie 10 miliónov Nemcov v Rakúsku a ČSR k Nemecku.

23. február 1945 – Za veliteľa 3. čs. samostatnej brigády je vymenovaný plk. Jaroslav Selner, plk. gšt. V. Talský bol odvolaný na žiadosť SNR a preradovaný k náhradnému pluku 1. čs. armádneho zboru v ZSSR.

23. február 1945 – Ako dôsledok ostrého politického boja na Slovensku schválila SNR 23. 2. 1945 nariadenie č. 6/1945 a č. 7/45, ktorými sa rušili staré četnícke a žandárske organizácie a vytváral sa jednotný bezpečnostný zbor nazvaný Národná bezpečnosť. Ten bol prijatím zákona č. 149 o národnej bezpečnosti zo dňa 11. 7. 1947 ako celok včlenený do jednotného ZNB s jednotnou organizáciou a pôsobnosťou na celom území štátu.

Bol vytvorený dobrovoľnícky prápor NB SAFIR a 21 pohotovostných oddielov.

23. február 1945 – Za účasť v Povstaní bol ľudákmi odsúdený na smrť Jozef Dobrovodský.

ZRNKÁ HUMORU

Riaditeľ, námestník a ich šofér v hoteli

Riaditeľ sa rozhodol, že si vyberie izbu s námestníkom.

Na druhý deň má oči červené, sťažuje sa, že sa nevyšpal lebo námestník celú noc chrá-

pal. A tak sa rozhodol, že ho odsťahuje k šoférovi.

Šofér na druhý deň ružovúčký, dokonalo vyspatý a námestník totálne zničený.

– Ako ste sa vyspali, pýta sa šoféra?

– Ja, výborne!

– A čo to námestníkov chrápanie. Nerušilo vás?

– Nie! Predtým ako sme si ľahli, dal som mu pusku na dobriú noc a on už do rána nezaspal.

G. B. SHAW: NEJESTVUJE ÚPRIMNEJŠIA...

(dokončenie v tajničke)

pomôcky: NABLA, ALEKO, SIBIU, THIS	domáce meno Olivera	úzyk dlhý útvar nejakého materiálu	zaručene	zdochne	oraním dostala do zeme	podmienková spojka	anglický zápor	značka lyží	vyžaroval teplo	zhotovoval tkaninu	úder
opísanie				odnes					tohto roku (skr.)		
1. časť tajničky				ženské meno					sidlo v Rumunsku		
zostalo					obyvateľ Talianska						
					atest						
	časť javiskovej dekorácie	spevohra					matematický operátor				
EČV Kežmarku		2. časť tajničky					angl. plošná miera				
			pohrebna obeta				51 rímskymi číslicami			oslavuje	provizórna drevená stavba
			tykajúca sa osy				ovinovačka				
strýko				opera Rachmaninova					klúč na prenos dát		
				dom. meno Tomáša					tento, po anglicky		
leš, po česky					vojenský odvod					solmizačná slabika	
					pulz					lepídlo	
človek postihnutý idiotizmom						výrobca truhiel					
						citovlovcé rezignácie					
vyrobená zo slamy							tepna				
chem. zn. zlata			predstavený kláštor				rósol				

Správne vylúštenie tajničky z č.1 znie: Ktorí veria v krásu svojich snov. Knihu posielame Eve Novákovej z Bratislavy.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.